

RAPORT MOBILNOŚCI TRANSGRANICZNEJ

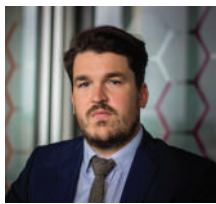
OBYWATELE UKRAINY NA POLSKIM RYNKU PRACY NOWE WYZWANIA I PERSPEKTYWY

Raport z IV edycji badania socjologicznego „Obywatele Ukrainy na polskim rynku pracy. Nowe wyzwania i perspektywy”, przeprowadzonego przez Platformę Migracyjną EWL, Fundację Na Rzecz Wspierania Migrantów Na Rynku Pracy „EWL” i Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
KLUCZOWE LICZBY 2023	4
KLUCZOWE TRENDY 2021-2023	5
KLUCZOWE WNIOSKI	6
PROFIL RESPONDENTA: STATUS I PŁEĆ	8
PROFIL RESPONDENTA: WIEK ORAZ REGION ZAMIESZKANIA W UKRAINIE	9
PROFIL RESPONDENTA: DZIECI	10
PROFIL RESPONDENTA: PERSPEKTYWY MOBILNOŚCI	11
WYKSZTAŁCENIE I ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW	12
KANAŁY INFORMACJI I KOMUNIKACJI	13
ZATRUDNIENIE W POLSCE	14
PERSPEKTYWY PRACY ZA GRANICĄ	18
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	19
SYTUACJA MATERIALNA	20
TRANSFER PIENIĘDZY DO/Z UKRAINY	21
DOSTĘP DO OPIEKI MEDYCZNEJ	22
PERSPEKTYWY INTEGRACJI W POLSCE	23
PERSPEKTYWY POZOSTANIA W POLSCE ALBO POWROTU DO UKRAINY	24
WSPIERANIE UKRAINY W TRAKCIE WOJNY	29
WIEDZA NA TEMAT POLSKI	30
METODOLOGIA	32
OPINIE EKSPERTÓW	33
KOMENTARZE	34
AUTORZY BADANIA	35
RAPORTY PLATFORMY MIGRACYJNEJ EWL I STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ UW (2018-2023)	36

ANDRZEJ KORKUS

Prezes Zarządu EWL Group
Prezes Fundacji EWL

Migracja ekonomiczna z Ukrainy od lat wpływa na funkcjonowanie gospodarki Polski. Do momentu wybuchu wojny polski rynek pracy wspierany był przez blisko 1,5 miliona obywateli Ukrainy, którzy uzupełniali braki kadrowe i przyczyniali się do rozwoju przedsiębiorstw. Według Narodowego Banku Polskiego wkład imigracji z Ukrainy do wzrostu PKB Polski w latach 2014-2018 wyniósł 11%. W ciągu ostatniej dekady liczba ukraińskich migrantów zarobkowych znacząco wzrosła, a ich praca coraz częściej odpowiadała posiadanym kwalifikacjom i doświadczeniu, pozytywnie przyczyniając się do nieprzerwanego rozwoju zawodowego tej grupy.

Napływ uchodźców wojennych z Ukrainy po 24 lutego 2022 roku niewątpliwie zdominował sytuację migracyjną w naszym kraju, zmieniając tym samym profil ukraińskiego migranta mieszkającego w Polsce. Obecnie większość przebywających w Polsce obywateli Ukrainy to kobiety z dziećmi, które często pracują poniżej swoich kwalifikacji. Słabsza znajomość języka polskiego oraz trudności w dostosowaniu się do nowych warunków życia i pracy stanowią wyzwanie nie tylko dla wielu migrantów uchodźczych w Polsce, lecz również dla polskich pracodawców.

Niemniej jednak, Polska odniosła ogromne sukcesy w zapewnianiu pracy uchodźcom z Ukrainy, z których zdecydowana większość znalazła swoją pierwszą pracę w naszym kraju. Dzięki programom szkoleniowym i wsparciu ze strony polskich pracodawców, migranci mają możliwość nauki języka polskiego oraz zdobycia nowych kwalifikacji, co pozwoli im na pracę w swoim zawodzie, jak i wzmocnienie rynku pracy, m.in. poprzez podjęcie zatrudnienia w kluczowych z perspektywy polskiej gospodarki sektorach.

Po zakończeniu wojny, część uchodźców zdecyduje się wrócić do Ukrainy, gdzie będą mogli wdrożyć nowe praktyki, które zdobyli w Polsce, co z pewnością przyczyni się do odbudowy ich kraju. Należy nadmienić, że proces ten już trwa. Nasze badanie pokazało, że ponad połowa przebywających w Polsce obywateli Ukrainy deklaruje, że wspiera ojczyznę poprzez regularne przekazywanie pieniędzy. To jeden z tych przykładów, gdy aktywizacja zawodowa obywateli Ukrainy w Polsce w istotny sposób przyczynia się do nieocenionego wsparcia współobywateli pozostających w ojczyźnie w obliczu rosyjskiej agresji.

Zapraszam do lektury.

JAN MALICKI, DR H.C.

Dyrektor Studium Europy
Wschodniej Uniwersytetu
Warszawskiego

Od wielu miesięcy jesteśmy świadkami brutalnej i niesprawiedliwej wojny, która zmusiła miliony obywateli Ukrainy do opuszczenia swoich domów i szukania schronienia poza granicami kraju. W obliczu tych okoliczności i wyzwań, przed którymi zostaliśmy postawieni 24 lutego 2022 roku, w centrum naszych wysiłków badawczych są dziś przede wszystkim ukraińscy uchodźcy wojenni, których przybycie wywołało wiele zmian w kontekście kształtowania się ukraińskiej społeczności w Polsce.

Wskutek rosyjskiej inwazji do naszego kraju trafiły przede wszystkim zmęczone i strudzone długą drogą kobiety z dziećmi. Dzięki wręcz niewiarygodnemu zaangażowaniu milionów polskich obywateli, wsparciu kręgów rządowych, samorządowych, organizacji niezależnych i wolontariuszy, migranci wojenni znaleźli nie tylko dach nad głową, ale także możliwość stabilnej pracy i namiastkę normalnego życia. Nasze społeczeństwo otworzyło swoje serca wobec braci i siostr z Ukrainy, dając tym samym poruszające i budujące świadectwo ludzkiej, solidarnej, chrześcijańskiej postawy, w najpiękniejszym rozumieniu tych pojęć.

Dziś, gdy w niniejszym raporcie podsumowujemy ostatni rok przemian z perspektywy rodzimego rynku pracy, obserwujemy, jak bardzo zmienił się portret obywatela Ukrainy mieszkającego w Polsce. Badania te stanowią cenne narzędzie, by zweryfikować, czy spełniły się ich wyobrażenia na temat pobytu w naszym kraju oraz poznać zamiary dotyczące kwestii życia i pracy w chwili, gdy wojna dobiegnie końca.

Nasze najnowsze badanie, przeprowadzone we współpracy z ekspertami z Platformy Migracyjnej EWL, pokazało, że część ukraińskich migrantów chce pozostać w Polsce na dłużej, by móc stać się w przyszłości częścią naszego społeczeństwa. Wspierając zarówno polską, jak i ukraińską gospodarkę, będą również wzbogacać naszą kulturę oraz jeszcze bardziej spajać nasze narody w tej symbolicznej „wojennej i powojennej” wspólnoty.

Życzę ciekawej lektury.

67%

przebywających w Polsce
obywateli Ukrainy to kobiety

50%

obywateli Ukrainy przebywa
w Polsce z dziećmi

4%

dorosłych ukraińskich obywateli
przebywających w Polsce jest
w wieku poprodukcyjnym

62%

ankietowanych zamierza wrócić
do Ukrainy w bliższej
lub dalszej perspektywie

50%

respondentów planuje ubiegać
się o zezwolenie na pobyt
czasowy lub stały w Polsce

45%

ankietowanych deklaruje,
że korzysta z placówek polskiej
państwowej opieki medycznej

56%

przebywających w Polsce
obywateli Ukrainy ma wyższe
lub niepełne wyższe
wykształcenie

35%

respondentów deklaruje
znajomość języka polskiego na
poziomie dobrym lub bardzo
dobrym

70%

ankietowanych deklaruje,
że ich dzieci korzystają w Polsce
z polskiego systemu edukacji

78%

obywateli Ukrainy
przebywających w Polsce
podjęło pracę zarobkową

24%

respondentów szukało
zatrudnienia w innych krajach
niż Polska w ciągu
ostatniego roku

55%

pracujących w Polsce
obywateli Ukrainy poleciłoby
pracę w naszym kraju swoim
znajomym i bliskim

54%

przebywających w Polsce
ukraińskich obywateli wysyła
pieniądz do Ukrainy

~771 złotych

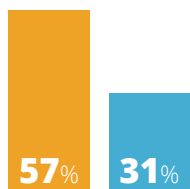
miesięcznie średnio wysyłają
do ojczyzny obywatele Ukrainy
przebywający w Polsce

48%

respondentów uważa, że ułatwienie
dostępu do kursów językowych
najbardziej sprzyja integracji
obywateli Ukrainy w Polsce

KLUCZOWE TRENDY 2021-2023

■ Obywatele Ukrainy w Polsce 2021
 ■ Obywatele Ukrainy w Polsce 2023

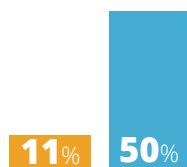
niemal **2x** ↓

zmalął odsetek mężczyzn — obywateli Ukrainy przebywających w Polsce

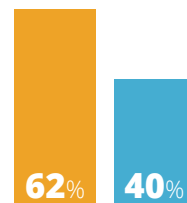
o **1/2** ↑

wzrósł udział przebywających w Polsce obywateli Ukrainy w wieku 18-25 lat

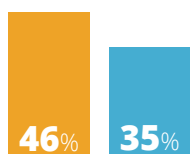
niemal **5x** ↑

zwiększył się udział obywateli Ukrainy, przebywających w Polsce z dziećmi

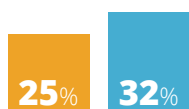
o **1/3** ↓

zmalął odsetek obywateli Ukrainy, którzy planują zatrzymać się w Polsce na dłużej

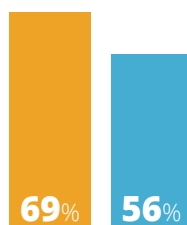
o **1/4** ↓

zmalął udział przebywających w Polsce obywateli Ukrainy, którzy posługują się językiem polskim na poziomie dobrym lub bardzo dobrym

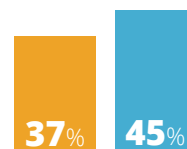
o **1/3** ↑

zwiększył się odsetek przebywających w Polsce obywateli Ukrainy z wykształceniem zawodowym

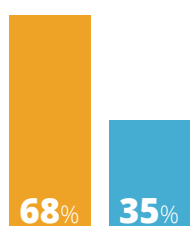
o **1/5** ↓

zmniejszył się odsetek przebywających w Polsce obywateli Ukrainy z wykształceniem wyższym lub niepełnym wyższym

o **1/4** ↑

wzrósł odsetek obywateli Ukrainy, którzy korzystają z państwowej opieki medycznej w Polsce

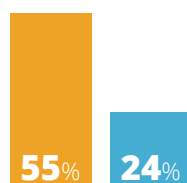
niemal **2x** ↓

zmniejszył się odsetek obywateli Ukrainy, którzy wykonują pracę w Polsce zgodną ze zdobytymi kwalifikacjami

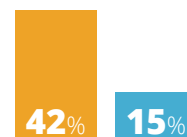
o ponad **1/4** ↓

zmniejszył się odsetek obywateli Ukrainy, którzy poleciliby pracę w naszym kraju swoim znajomym i bliskim

o ponad **1/2** ↓

zmniejszył się udział obywateli Ukrainy, którzy deklarują, że szukali zatrudnienia w kraju innym niż Polska

niemal **3x** ↓

zmniejszył się odsetek obywateli Ukrainy rozważających otwarcie w Polsce własnej działalności gospodarczej

PROFIL OBYWATELA UKRAINY PRZEBYWAJĄCEGO W POLSCE

Niemal dwie trzecie respondentów biorących udział w badaniu stanowili migranci, którzy przyjechali do Polski przed 24 lutego 2022 roku (60%), a ponad jedną trzecią — uchodźcy wojenni, którzy przybyli po wybuchu wojny w Ukrainie (40%).

Dwie trzecie obywateli Ukrainy w Polsce stanowią kobiety (67%). Największy wpływ na taką charakterystykę populacji miała grupa uchodźców wojennych, w ramach której kobiety stanowią aż 92%. Obywatelki Ukrainy przebywające w Polsce to osoby młode. Niemal połowę tej populacji (49%) stanowią osoby, które nie ukończyły 36. roku życia.

OPIEKA NAD DZIEĆMI I DOSTĘP DO USŁUG PUBLICZNYCH

Połowa obywateli Ukrainy przebywających w Polsce przyjechała do naszego kraju z dziećmi do 18. roku życia (50%). Wśród uchodźców odsetek ten wynosi 66%, podczas gdy wśród migrantów przedwojennych — 40%.

Co trzeci obywatel Ukrainy, który przyjechał do Polski z dziećmi (39%), pozytywnie ocenia zakres zapewnienia opieki nad dziećmi dla umożliwienia poszukiwania pracy lub dokończenia się rodziców.

Co trzeci ukraiński obywatel z dziećmi, który przebywa obecnie w Polsce, kształci dzieci tylko

POBYT W POLSCE

Niemal połowa obywateli Ukrainy w Polsce, mieszkających w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców, deklaruje gotowość do przeprowadzki do mniejszych miejscowości, jeżeli zostanie im zapewniona praca i dobre warunki dla funkcjonowania rodziny (43%).

40% obywateli Ukrainy przebywających w naszym kraju zamierza pozostać w Polsce przynajmniej na rok lub kilka lat. Wśród uchodźców wojennych ten odsetek wynosi 30%, a wśród migrantów przedwojennych — 47%.

Połowa przebywających w Polsce obywateli Ukrainy deklaruje zamiar ubiegania się o zezwolenie na pobyt w Polsce (50%), w tym 17% planuje ubiegać się o zezwolenie na pobyt stały, a 33% — na pobyt tymczasowy. Zamiar ubiegania się o „kartę stałego pobytu” w Polsce znacząco różnicuje grupę migrantów (26%) od grupy uchodźców (4%).

Wśród ukraińskich obywateli przebywających w Polsce osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 4%.

Ponad połowa obywateli Ukrainy przebywających w Polsce posiada wykształcenie wyższe lub niepełne wyższe (56%), a co trzeci — zawodowe (32%). **Co trzeci ukraiński obywatel przebywający w Polsce dobrze lub bardzo dobrze posługuje się językiem polskim (35%).** Odsetek osób dobrze znających język polski jest znacząco wyższy w przypadku migrantów (49%). Wśród uchodźców wojennych dobrą lub bardzo dobrą znajomość języka polskiego deklaruje jedynie 14%.

w polskim systemie edukacji (32%), a co czwarty (27%) tylko w ukraińskim. Co trzeci korzysta z obydwu systemów edukacji (38%).

Niemal połowa obywateli Ukrainy w Polsce korzysta z placówek państwowej opieki medycznej (45%), a co czwarty (25%) — z prywatnej opieki medycznej. Co dziesiąty respondent, w razie problemów zdrowotnych, wyjeżdża do Ukrainy (10%), a co czwarty (27%) konsultuje się telefonicznie z lekarzem będącym w Ukrainie.

Niemal połowa (43%) obywateli Ukrainy przebywających w Polsce jest zainteresowana ubieganiem się o polskie obywatelstwo. Wśród migrantów przedwojennych odsetek zainteresowanych uzyskaniem polskiego paszportu wynosi 57%, podczas gdy wśród uchodźców to jedynie 22%.

Ponad połowa ukraińskich obywateli przebywających w Polsce (53%) deklaruje, że przed przyjazdem do naszego kraju wiedziała o tym, że Polacy są przyjaźnie nastawieni do Ukraińców. Niemal połowa (44%) wiedziała o tym, że Polska jest krajem emigracyjnym głównie dla pracowników niewykwalifikowanych. Ponad 2/3 respondentów deklaruje, że ich wcześniejsze przekonania dotyczące Polski potwierdziły się po przyjeździe do naszego kraju.

ZATRUDNIENIE W POLSCE

Ponad 3/4 obywateli Ukrainy przebywających w Polsce deklaruje, że wykonuje pracę zarobkową (78%). Odsetek pracujących jest wyższy wśród migrantów (83%) niż wśród uchodźców (71%). Wysokie oczekiwania pracodawców (37%) oraz ograniczona mobilność (28%) to największe problemy podczas poszukiwania pracy, z którymi zmagają się obywatele Ukrainy w Polsce.

Samodzielne znalezienie pracy (31%) oraz praca z polecenia rodziny lub znajomych (31%) to dwa najczęściej wskazywane sposoby znalezienia pracy w Polsce przez obywateli Ukrainy.

Co trzeci pracujący w Polsce obywatel Ukrainy wykonuje pracę zgodną z kwalifikacjami (35%).

INTEGRACJA W POLSCE

Co szósty obywatel Ukrainy w Polsce (17%) rozważa otwarcie biznesu w naszym kraju (lub już go prowadzi). Co trzeci respondent rozważający otwarcie własnego biznesu w Polsce planuje działalność w sektorze usług (33%). Popularnością cieszą się także takie branże, jak budownictwo (15%), handel (15%) czy sektor IT (13%).

Szeroki dostęp do świadczeń społecznych (50%), ułatwienie dostępu do kursów językowych (48%) oraz ułatwienie dostępu do edukacji (47%) to trzy najważniejsze elementy, które zdaniem

WSPARCIE UKRAINY I PERSPEKTYWY POWROTU

Niemal wszyscy Ukraińcy przebywający obecnie w Polsce (83%) deklarują wspieranie Ukrainy. Najczęściej wsparcie to przybiera formę pieniężną — ponad połowa respondentów (54%) deklaruje przekazywanie pieniędzy na rzecz Sił Zbrojnych Ukrainy. Jednocześnie prawie połowa (42%) deklaruje wysyłanie pieniędzy rodzinie jako formę wspierania walczącej ojczyzny.

Ponad połowa przebywających w Polsce ukraińskich obywateli deklaruje, że wysyła środki pieniężne do Ukrainy (56%), a 6% otrzymuje pieniądze z Ukrainy.

Wśród respondentów przesyłających pieniądze do

Przy czym połowa pracujących w naszym kraju uchodźców wojennych (51%) deklaruje, że podjęta przez nich praca nie odpowiada zdobytym przez nich kwalifikacjom.

Ponad połowa pracujących w Polsce obywateli Ukrainy (55%) deklaruje chęć polecenia pracy w naszym kraju. Odsetek polecających pracę w Polsce jest wyższy w grupie migrantów (61%) niż w grupie uchodźców (39%).

Jedynie co czwarty obywatel Ukrainy przebywający obecnie w naszym kraju w ciągu ostatniego roku szukał zatrudnienia w innych krajach niż Polska (24%). Wśród respondentów, którzy szukali pracy poza Polską, większość (64%) interesowała się zatrudnieniem w Niemczech, a co czwarty (23%) — w Czechach.

przebywających w naszym kraju obywateli Ukrainy, najbardziej sprzyjają integracji Ukraińców w Polsce.

Dla co trzeciego respondenta (35%) najbardziej sprzyjającym integracji obywateli Ukrainy w Polsce czynnikiem są działania na rzecz aktywizacji zawodowej oraz ułatwienie dostępu do opieki zdrowotnej (36%).

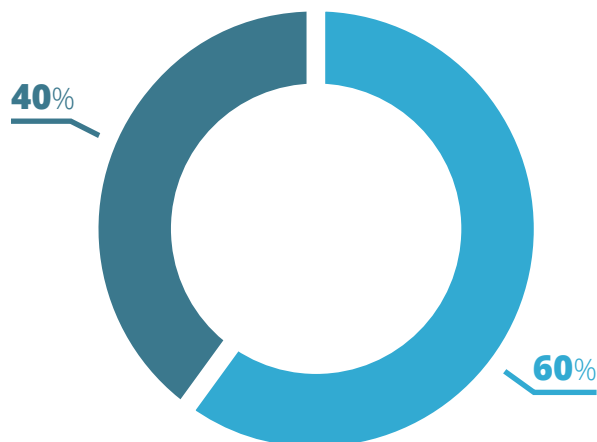
Telegram (78%), Facebook (73%) oraz Instagram (66%) to trzy najczęściej wykorzystywane kanały informacji i komunikacji przez obywateli Ukrainy w Polsce. Wśród mediów tradycyjnych ukraińscy obywatele preferują telewizję (23%).

Ukrainy połowa (50%) wysyła miesięcznie kwoty między 301 a 1000 zł.

Niemal 2/3 przebywających w Polsce obywateli Ukrainy (62%) planuje powrót do ojczyzny w bliższej lub dalszej perspektywie. Przy czym co czwarty deklaruje chęć powrotu do Ukrainy nie czekając na zakończenie rosyjskiej inwazji (24%).

Wśród czynników motywujących obywateli Ukrainy do powrotu do swojego kraju wymieniane są: wejście Ukrainy do UE (57%) oraz NATO (47%), zwiększenie poziomu wynagrodzeń (54%) oraz możliwość połączenia się z rodziną, która została w Ukrainie (48%).

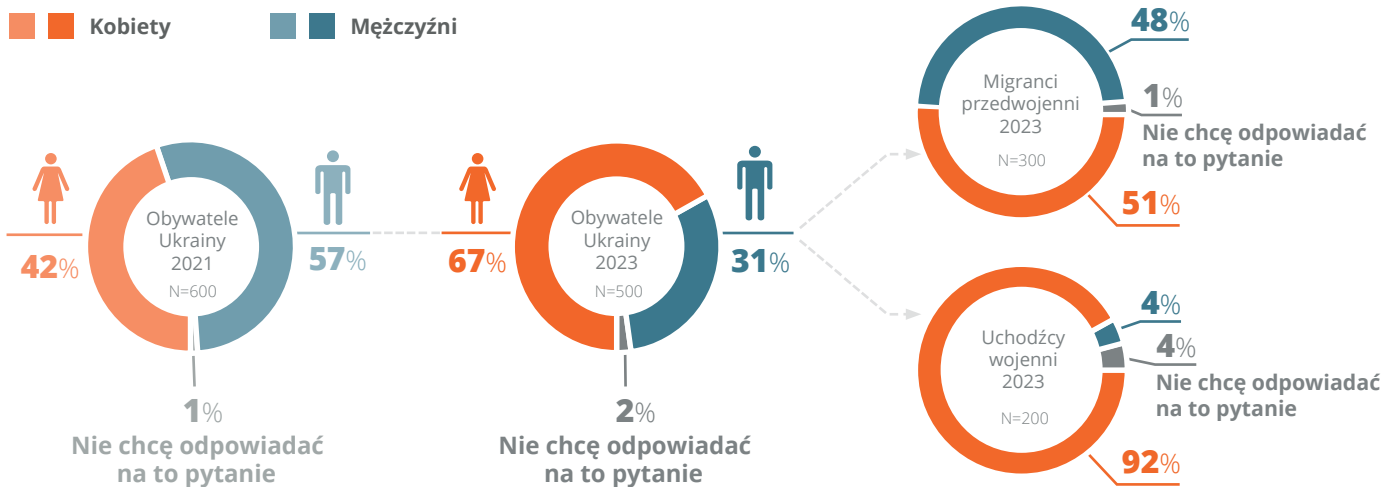
Status

- Migranci przedwojenni 2023
- Uchodźcy wojenni 2023

Podział próby na dwie grupy (60% — migranci przedwojenni, którzy przybyli do Polski przed 24 lutego 2022 roku, 40% — uchodźcy wojenni, którzy przyjechali do Polski po 24 lutego 2022 roku) został oparty na założeniu, że liczba przebywających w Polsce dorosłych przedwojennych migrantów wynosi około 1,2 miliona osób, a liczba przebywających w Polsce dorosłych uchodźców wojennych to około 800 tys. osób. Wskazane wartości pojawiają się m.in. w informacjach rządowych i opracowaniach eksperckich.

Płeć

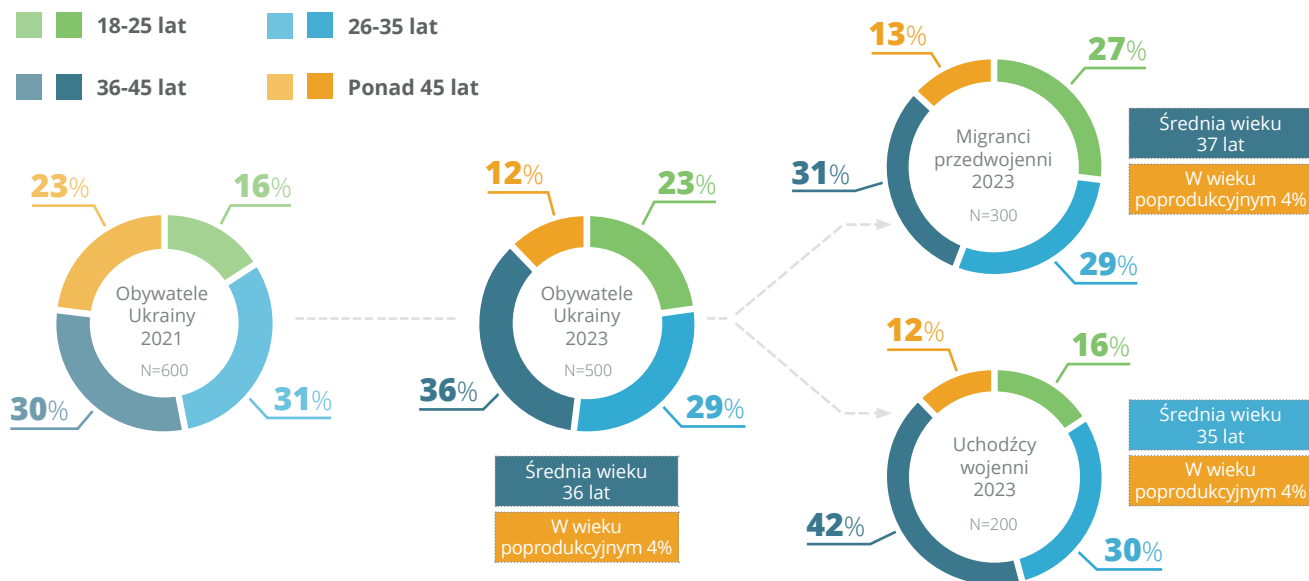
Analizując profil uczestników badania pod kątem danych demograficznych należy zaznaczyć, że wśród obywateli Ukrainy przebywających w Polsce obecnie dominują kobiety (67%). W porównaniu z wynikami z 2021 roku struktura płci respondentów uległa zauważalnej zmianie. Wpływ na to bez wątpienia miało wprowadzenie stanu wojennego w Ukrainie oraz związany z nim zakaz opuszczania kraju przez mężczyzn w wieku od 18 do 60 lat (z pewnymi wyjątkami).

Fakt ten nie pozostał bez znaczenia dla kluczowych

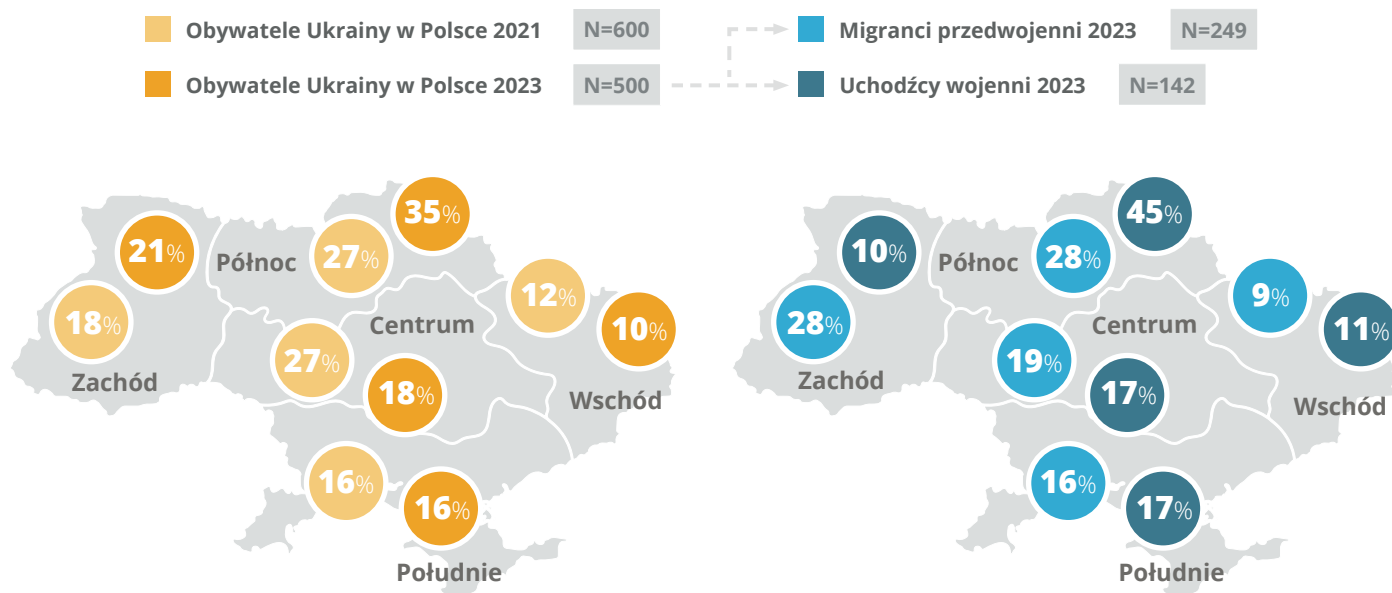
z perspektywy polskiej gospodarki sektorów, m.in. budowlanego, logistyki i transportu, produkcji, w których to mężczyźni stanowili dotychczas kadrowy trzon.

Deficyt męskiej siły roboczej oraz nowe realia polskiego rynku pracy podyktowane wojną za wschodnią granicą wywarły na pracodawcach konieczność podjęcia działań m.in. w zakresie adaptacji stanowisk pracy do obowiązujących przepisów BHP, odpowiednich dla kobiet, jak również wdrożenia szkoleń i programów wsparcia dla uchodźczyń.

Wiek

Region zamieszkania w Ukrainie

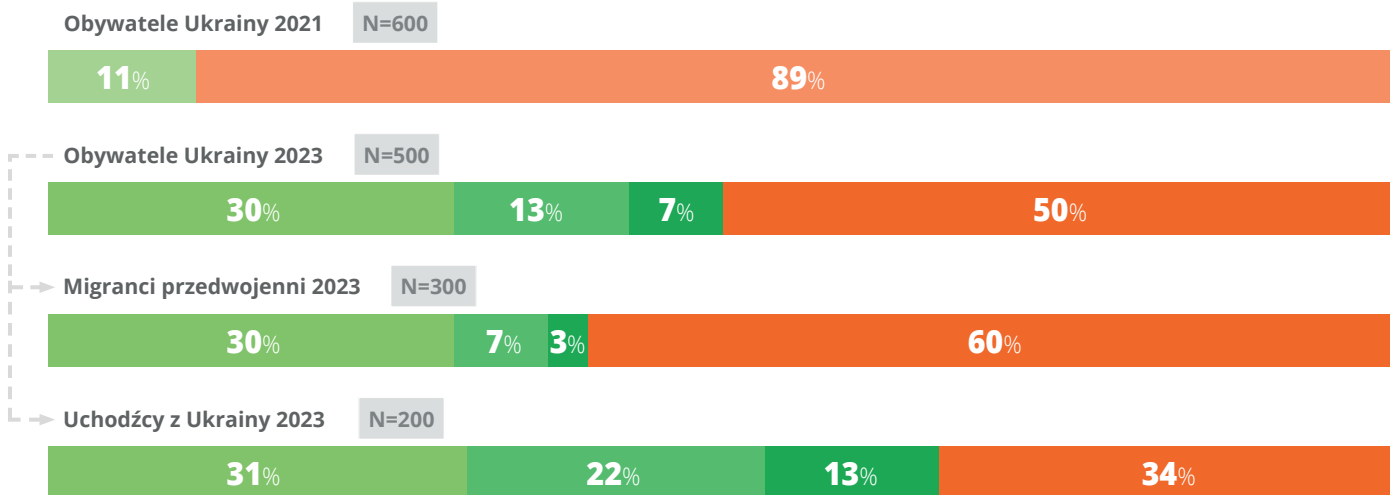
Z danych wynika, że w ciągu 1,5 roku zmienił się również profil wiekowy dorosłych obywateli Ukrainy przebywających w Polsce. Wzrosła liczba osób w wieku 18-25 lat (23% wobec 16%), a zmniejszyła się liczba osób w wieku powyżej 45 lat (12% wobec 23%). To szczególnie istotne dane w kontekście polskiej gospodarki, dla której napływ młodych osób — mobilnych oraz chętnych do podejmowania zatrudnienia — odgrywa ważną rolę. Zmiany te mogą wymagać odpowiednich reform polityki rynku pracy, m.in. dostosowania programów

szkoleniowych i aktywizacyjnych do potrzeb różnych grup wiekowych. Należy także zauważyć, że w wieku poprodukcyjnym jest jedynie 4% ukraińskich obywateli przybywających w Polsce.

Zgodnie z wynikami badań najwięcej obywateli Ukrainy przybyło do Polski z północnej Ukrainy, regionu, w którym atak rosyjskich okupantów został odparty, ale pozostawił ogromne zniszczenia. W porównaniu z 2021 rokiem odsetek mieszkańców pochodzących z tych terenów wzrósł o 8 pkt. proc. (35% wobec 27%).

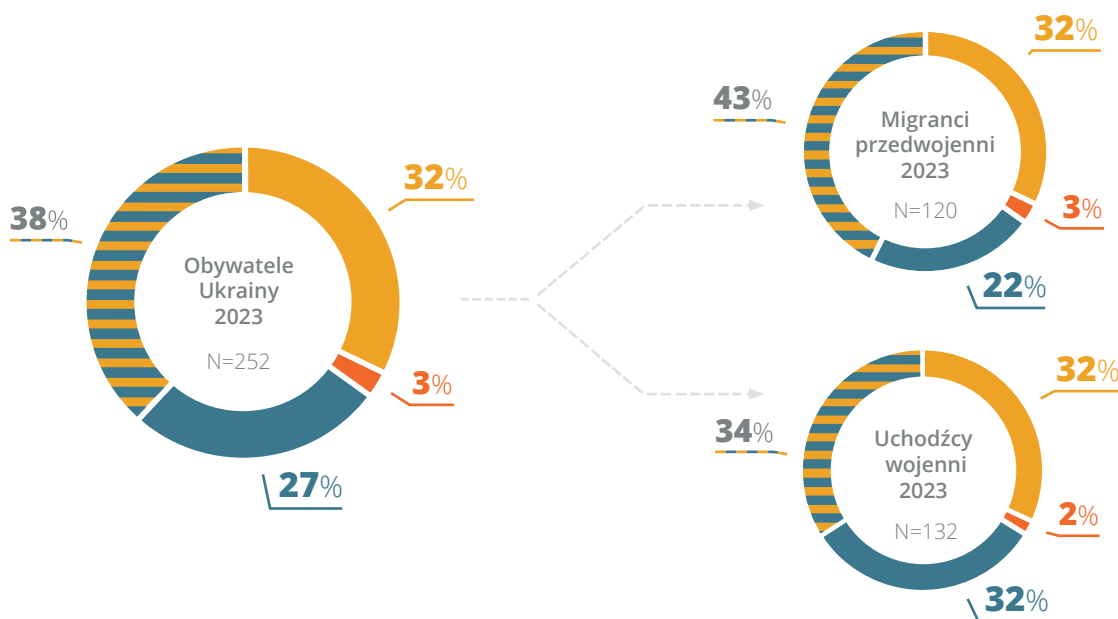
Czy przyjechał/przyjechała Pan/Pani do Polski z dziećmi poniżej 18. roku życia?

■ Tak
 ■ Tak, z 1 dzieckiem
 ■ Tak, z 2 dzieci
 ■ Tak, z 3 (lub więcej) dzieci
 ■ Nie

Z jakiego systemu edukacji korzystają Pana/Pani dzieci, które przebywają w Polsce? (wśród respondentów, którzy przyjechali z dziećmi)

■ Polski
 ■ Ukraiński
 ■ Obydwa
 ■ Żaden

W stosunku do 2021 roku pięciokrotnie wzrósł odsetek obywateli Ukrainy przebywających w Polsce z dziećmi (50% wobec 11%).

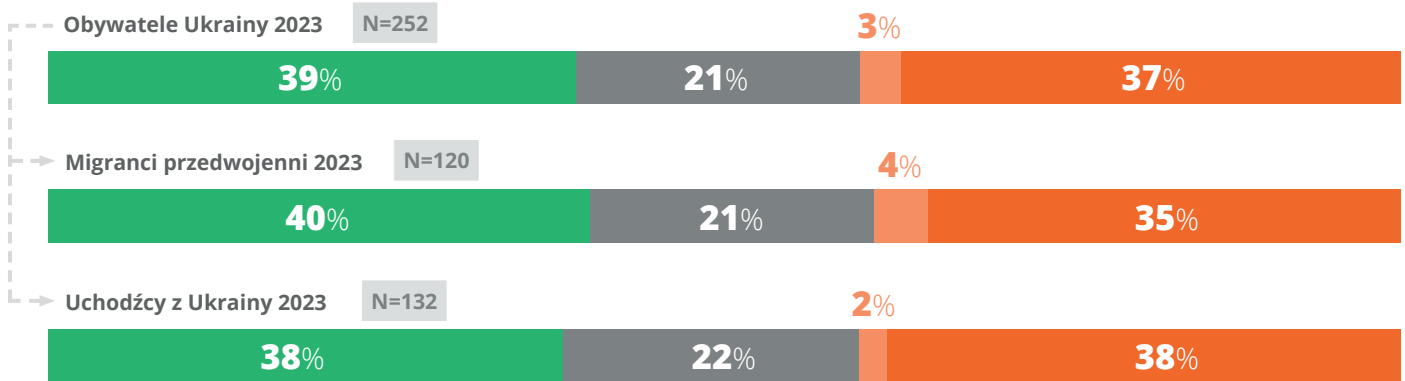
Co trzeci obywatel Ukrainy w Polsce deklaruje, że jego dzieci korzystają wyłącznie z polskiego systemu edukacji. Z kolei 38% badanych przyznaje, że korzysta z obydwu systemów, a jedynie 27% respondentów — wyłącznie z ukraińskiego systemu kształcenia.

W przypadku uchodźców wojennych z Ukrainy podział ten jest bardzo wyrównany. Na ukraiński i polski system edukacji wskazało 32% badanych, a na obydwa 34%. W przypadku migrantów przedwojennych, jedynie 22% ankietowanych deklaruje, że ich dzieci korzystają z ukraińskiego systemu edukacji, co trzeci wskazał jedynie polski system, a 43% — obydwa.

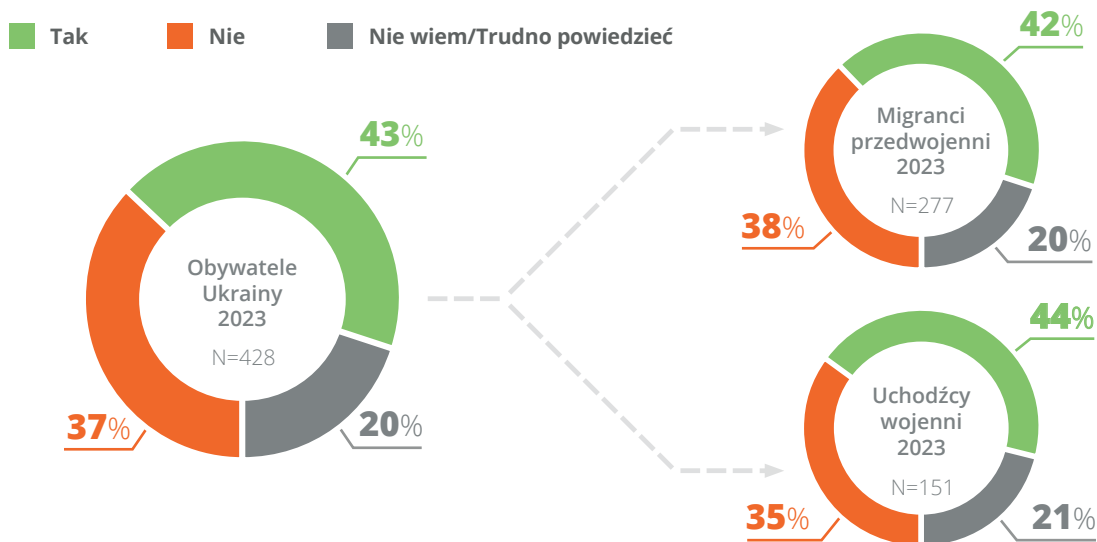
Jak Pan/Pani ocenia zakres zapewnienia opieki nad dziećmi dla umożliwienia poszukiwania i podjęcia pracy lub dokończenia się rodziców? (wśród respondentów, którzy przyjechali z dziećmi)

0% Zdecydowanie pozytywnie

- Raczej pozytywnie
- Ani pozytywnie, ani negatywnie/Nie wiem/Trudno powiedzieć
- Raczej negatywnie
- Zdecydowanie negatywnie

Czy mając zapewnioną pracę i dobre warunki dla funkcjonowania rodziny rozważałby/rozważałaby Pan/Pani przeniesienie się do mniejszych miejscowości Polski lub na tereny wiejskie? (wśród respondentów mieszkających w Polsce w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców)

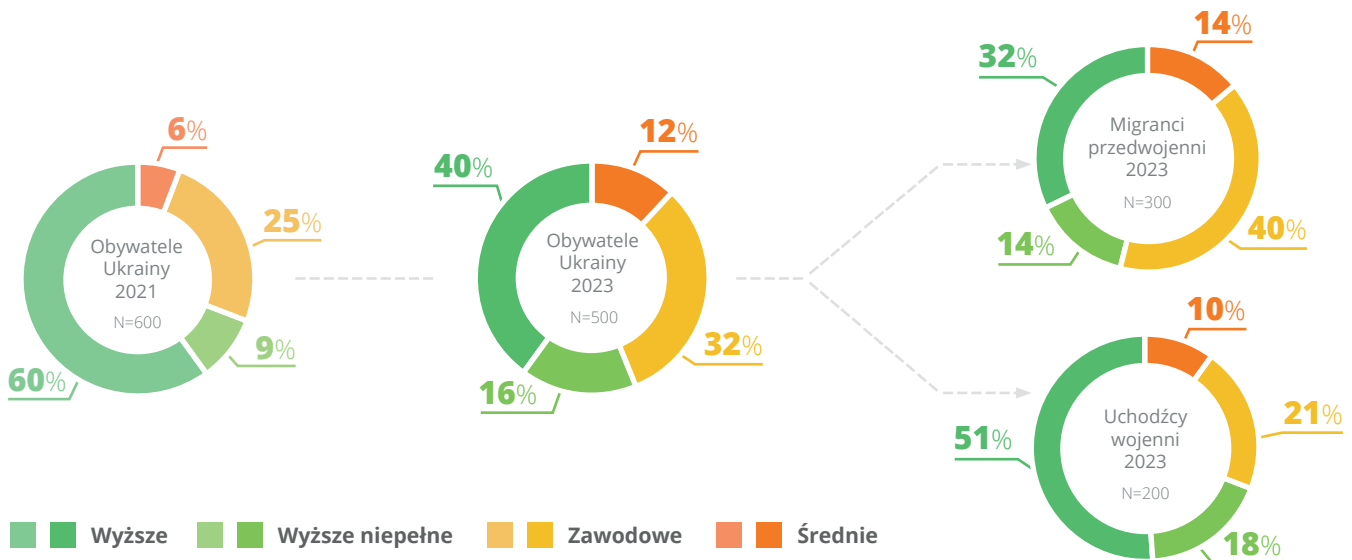

Kwestia zapewnienia opieki nad dziećmi w celu zwiększenia możliwości podjęcia pracy oraz rozwoju zawodowego przez rodziców jest bardziej pozytywnie oceniana przez migrantów przedwojennych z Ukrainy niż uchodźców wojennych z tego kraju (40% wobec 38%). Warto zwrócić jednak uwagę na to, że w przypadku każdej z dwóch grup respondentów negatywna ocena tego zakresu jest równie wysoka. Jest to wyraźny sygnał do działań, jeżeli polskiej gospodarce zależy na skutecznej aktywizacji zawodowej kobiet.

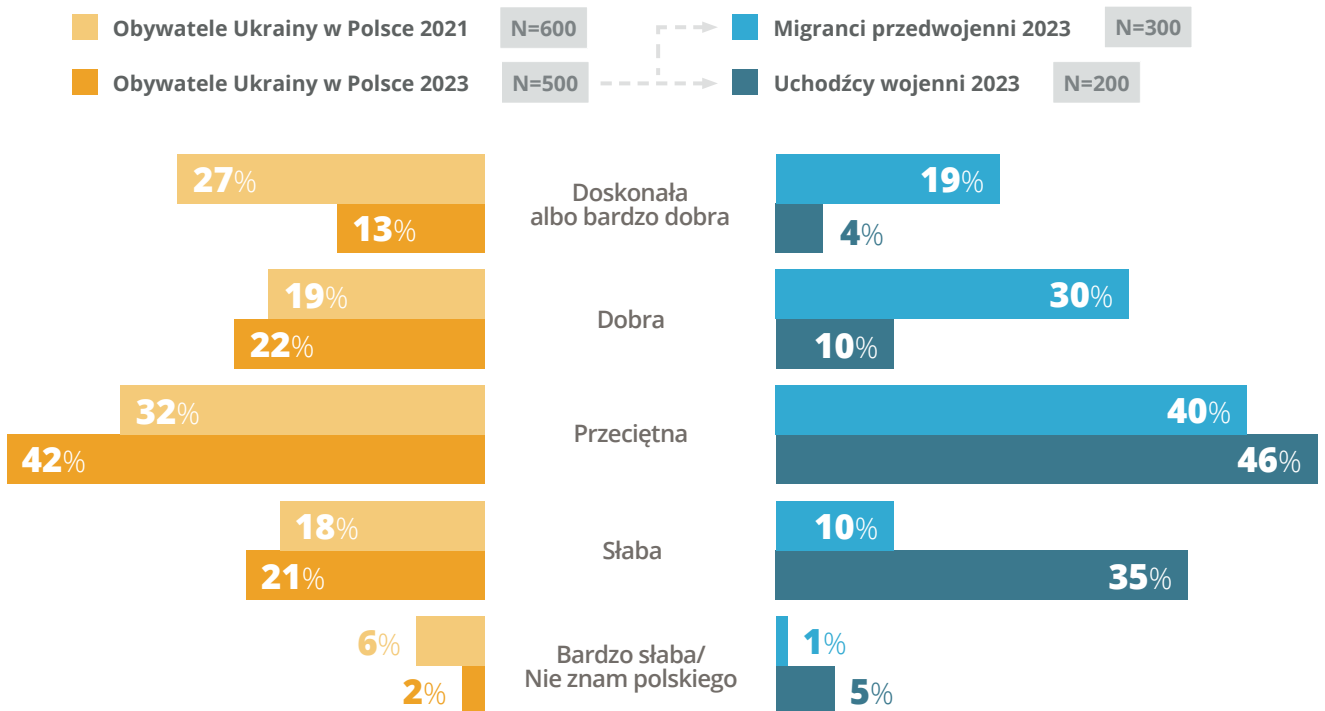
Obywatele Ukrainy (zarówno migranci przedwojenni,

jak i uchodźcy) nie są przywiązani do wielkich aglomeracji, w których przeważnie obecnie mieszkają w Polsce. Są oni gotowi szukać możliwości lepszego życia także w mniejszych miejscowościach naszego kraju, jeśli zostanie im zapewniona praca oraz odpowiednie warunki dla całej rodziny. Takiego zdania jest 43% respondentów, mieszkających w miastach powyżej 50 tys. Warto dodać, że w części aglomeracji brakuje już mieszkań na wynajem, a często nie ma także wystarczającej liczby miejsc pracy. Z kolei mniejsze miejscowości cechują się większą ofertą zatrudnienia oraz zakwaterowania, łatwiejszym dostępem do opieki medycznej, a także szkół i przedszkoli.

Wykształcenie

Jak Pan/Pani ocenia swoją znajomość języka polskiego?

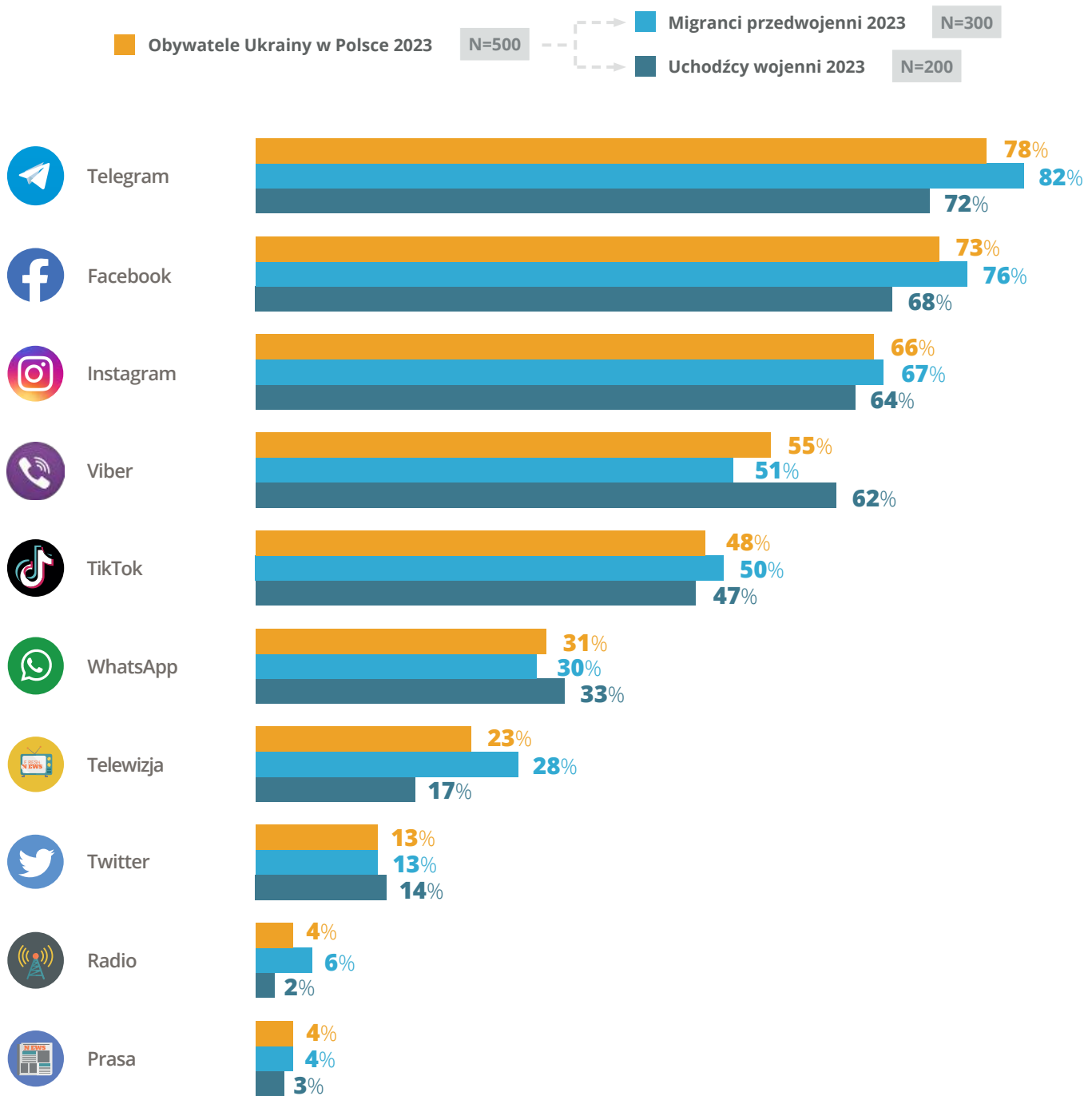

Jak wynika z badań, większy odsetek obywateli Ukrainy z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym jest wśród uchodźców (69%) niż wśród migrantów przedwojennych (46%). Przyczyną jest m.in. przedwojenne zapotrzebowanie polskiej gospodarki na pracowników konkretnych zawodów z wykształceniem zawodowym oraz zupełnie inny rodzaj migracji zdeterminowany wojną w Ukrainie. Warto zaznaczyć, że od grudnia 2021 roku udział przebywających w Polsce ukraińskich obywateli Ukrainy

z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym zmalał o 1/5, a z wykształceniem zawodowym wzrósł o 1/3.

Z 46% do 35% zmalał odsetek obywateli Ukrainy, którzy znają język polski na dobrym i bardzo dobrym poziomie. Powodem jest przede wszystkim słaba znajomość języka polskiego wśród uchodźców wojennych (jedynie 14% deklaruje co najmniej dobrą znajomość polskiego). Natomiast wśród migrantów przedwojennych poziom ten jest nadal wysoki (49%), a nawet wyższy w porównaniu z 2021 rokiem.

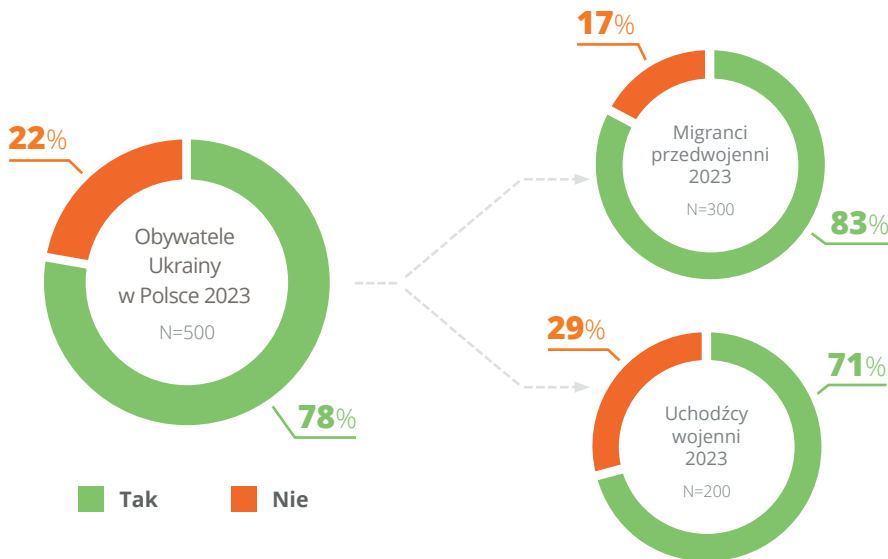
Jakich kanałów informacji oraz komunikacji używa Pan/Pani w Polsce? (możliwość wielu odpowiedzi)

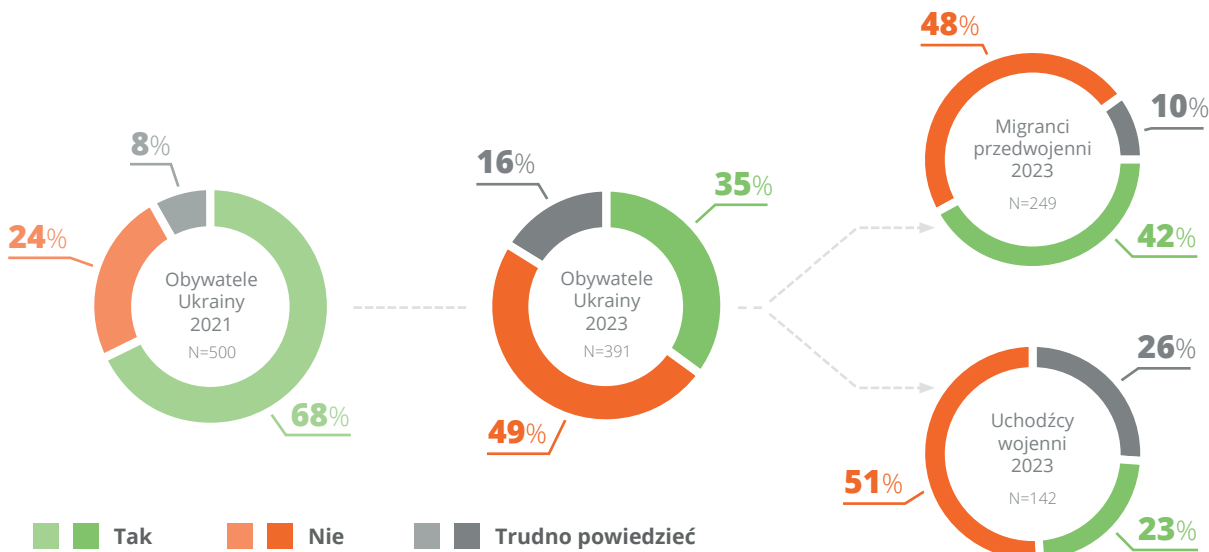
Głównymi kanałami informacyjnymi dla obywateli Ukrainy mieszkających w Polsce pozostają popularne komunikatory oraz media społecznościowe. Wśród nich dominuje Telegram (78%), Facebook (73%) oraz Instagram (66%). Trend ten świadczy o potrzebie szybkiego dostępu do aktualnych informacji oraz wskazuje docelowe drogi komunikacji z obywatelami Ukrainy mieszkającymi w Polsce. Warto zauważyć,

że migranci przedwojenni nieco częściej korzystają z Telegramu i Facebooka, niż uchodźcy wojenni. Natomiast w przypadku Vibera można zaobserwować odwrotną sytuację. Wśród mediów tradycyjnych, które znacznie ustępują mediom społecznościowym i komunikatorom, ukraińscy obywatele preferują telewizję — 23%, chociaż ogląda ją znacznie mniej uchodźców niż migrantów.

Czy obecnie pracuje Pan/Pani w Polsce?

Czy Pana/Pani obecna praca w Polsce odpowiada zdobytym kwalifikacjom? (wśród respondentów, którzy pracują)

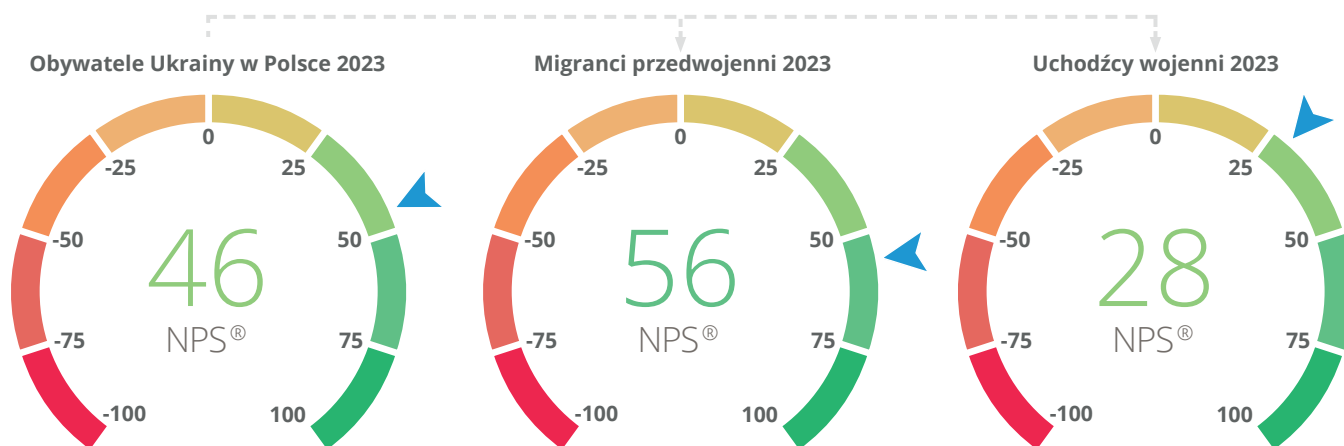
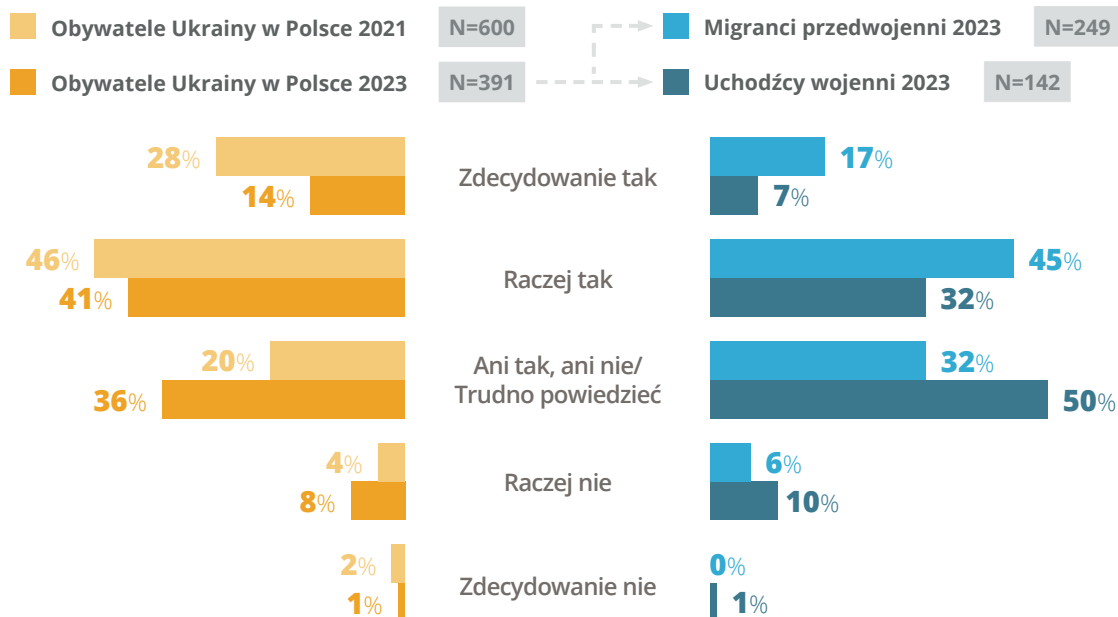
Zdecydowana większość, bo aż niemal 80% przebywających w Polsce ukraińskich obywateli, podjęła zatrudnienie w naszym kraju. Odsetek zatrudnienia jest większy o 12 pkt. proc. u osób, które przyjechały do Polski przed wojną (83% wobec 71% wśród uchodźców wojennych). Może to wynikać ze wcześniej zdobytych doświadczeń w pracy w naszym kraju oraz mocniejszej pozycji migrantów przedwojennych na polskim rynku pracy. Jednak tak wysoki poziom ogólnego zatrudnienia obywateli Ukrainy świadczy o tym, że zintegrowali się

oni z naszym rynkiem pracy, na co nie miały wpływ miała tzw. ustawa specjalna, która umożliwiła obywatelom Ukrainy pobyt i pracę w naszym kraju na dogodniejszych warunkach.

W stosunku do 2021 roku, zauważalnie obniżył się odsetek ukraińskich pracowników, wykonujących pracę w Polsce zgodną z ich kwalifikacjami. W grudniu 2021 roku niemal 68% respondentów deklaroowało, że zajmuje stanowiska zgodne ze swoimi kompetencjami, zaś w 2023 roku odsetek ten wyniósł 35%.

Czy poleciliby/polecilibaby Pan/Pani pracę w Polsce swoim znajomym i bliskim?

(wśród respondentów, którzy pracują)

Niedopasowanie kwalifikacji do wykonywanej pracy szczególnie widoczne jest wśród uchodźców wojennych, którzy przybyli do Polski po rozpoczęciu wojny. Ponad połowa z nich deklaruje, że nie pracuje zgodnie ze zdobytymi kwalifikacjami. Warto jednak podkreślić, że wynika to ze specyficznego charakteru migracji uchodźczej. Możemy spodziewać się, że ta część migrantów, która zdecyduje się zostać w Polsce na dłużej, polepszy swoje kompetencje językowe, a w dalszej perspektywie będzie szukać pracy zgodnej ze swoimi kwalifikacjami.

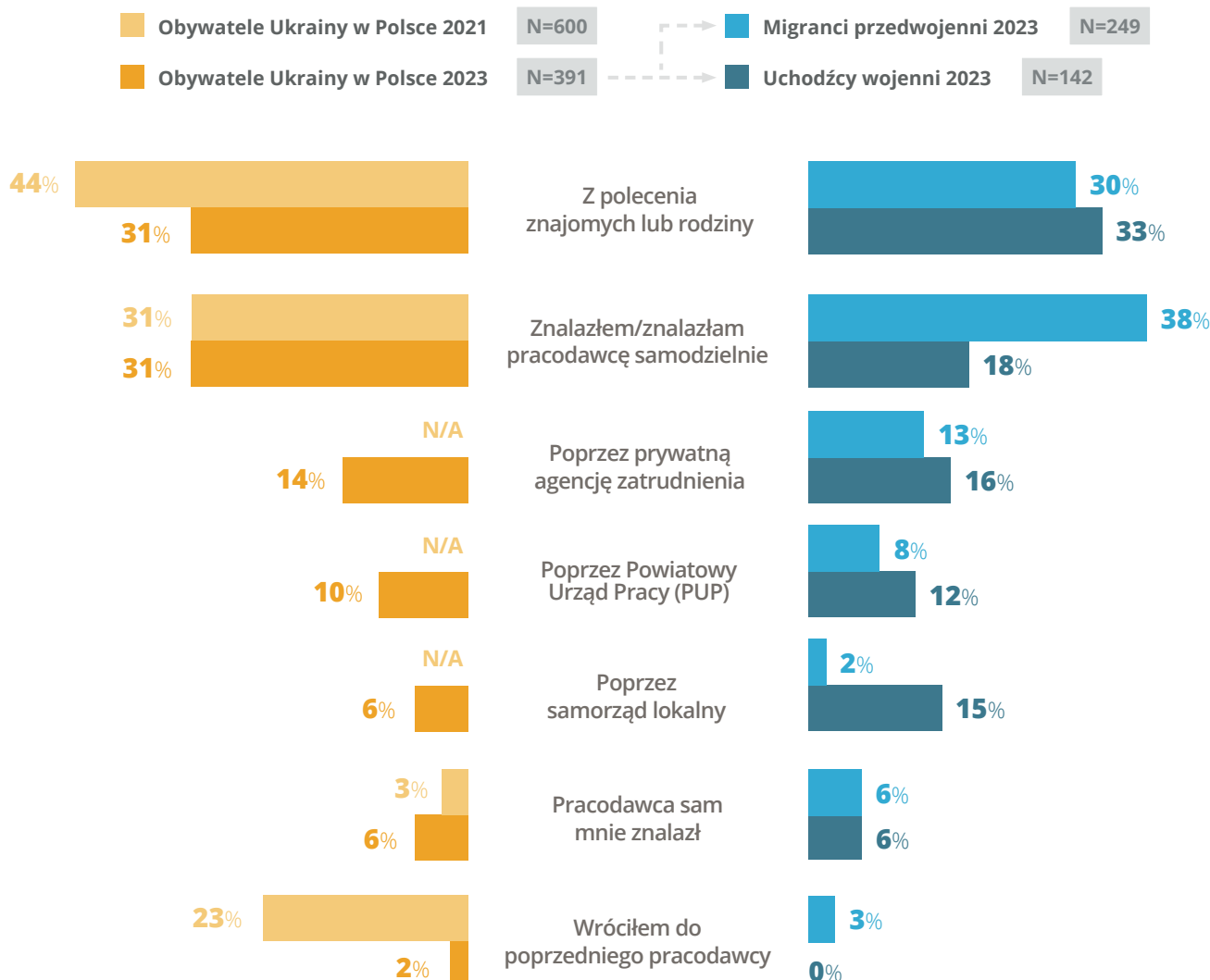
Ponad 70% ukraińskich obywateli w 2021 roku zadeklarowało, że poleciliby pracę w naszym kraju swoim znajomym i bliskim. W 2023 roku jest to już 55%. Warto jednak zauważyć, że wśród obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski przed wojną, wskaźnik ten utrzymuje się wciąż na wysokim poziomie — 62%. Inaczej sytuacja

wygląda w kontekście uchodźców wojennych. Zaledwie 39% badanych poleciliby pracę w Polsce. Niższa ocena pracy w naszym kraju może wynikać z częstego niedopasowania kwalifikacji uchodźców wojennych do aktualnej pracy w Polsce oraz samej konieczności migracji.

Ponadto wynik NPS (Net Promoter Score) na poziomie 56 wskazuje na to, że większość ukraińskich migrantów przedwojennych pracujących w Polsce jest zadowolona z zatrudnienia i warunków pracy, co skłania ich do rekomendowania pracy w naszym kraju swoim bliskim i znajomym. W przypadku pracujących uchodźców wojennych wynik NPS wynosi jedynie 28, co można także uznać za wynik dobry, zważywszy na to, że większość uciekających przed wojną obywateli Ukrainy znalazła pracę w Polsce poniżej swoich kwalifikacji.

W jaki sposób znalazł/znalazła Pan/Pani obecną pracę w Polsce?

(wśród respondentów, którzy pracują)

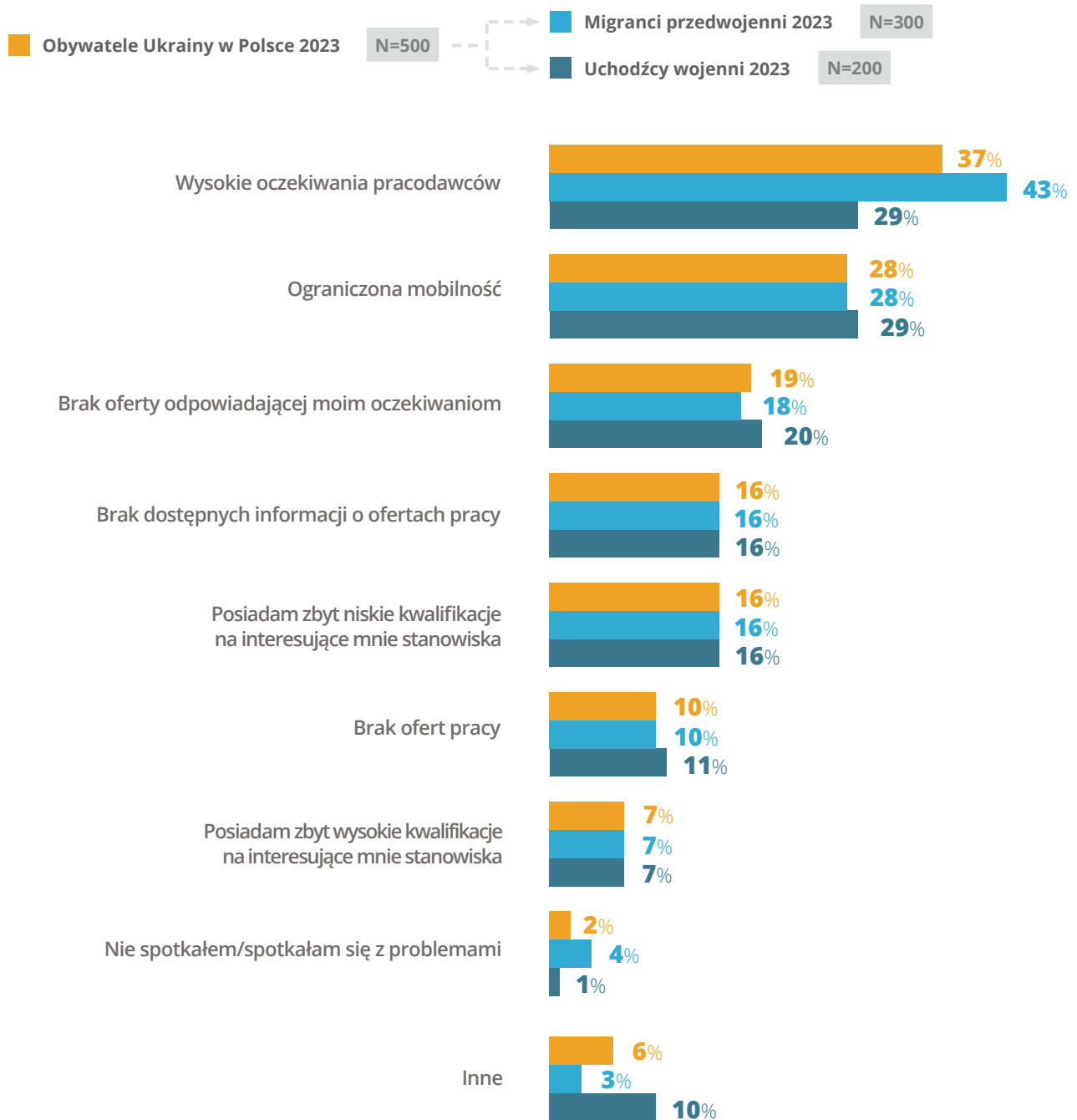
Zarówno w 2021, jak i w 2023 roku większość obywateli Ukrainy znalazła pracę w naszym kraju dzięki poleceniu znajomych oraz rodziny lub samodzielnie. Odsetek osób, które skorzystały ze wsparcia bliskich obniżył się o 13 pkt. proc. Znajduje to swoje odbicie w kontekście powracających pracowników. W porównaniu z 2021 rokiem obniżył się odsetek pracowników, którzy powrócili do poprzedniego pracodawcy z 23% do zaledwie 2%.

Wart uwagi jest fakt, że w przypadku migrantów zarobkowych, którzy przybyli do Polski przed wojną, aż 38% samodzielnie znalazło zatrudnienie w naszym kraju. Świadczy to nie tylko o zaradności migrantów zarobkowych, ale również o tym, że obywatele Ukrainy stali się integralną częścią polskiego rynku pracy. W przypadku uchodźców wojennych odsetek ten był zdecydowanie niższy, wyniósł on zaledwie 18%.

Należy jednak zauważyć, że skompensowany został przez wsparcie ze strony zarówno samorządów, jak i instytucji państwowych, które miały istotny wpływ na aktywizację zawodową uchodźców przed wojną ukraińskich obywateli. Szczególnie widoczne jest to w kontekście uchodźców, którzy przybyli do Polski po rozpoczęciu wojny — 27% deklaruje, że pracę znalazło właśnie dzięki powiatowym urzędem pracy lub wsparciu samorządu lokalnego. Warto podkreślić, że 16% uchodźców znalazło obecną pracę dzięki prywatnym agencjom zatrudnienia.

W 2023 roku dwukrotnie więcej respondentów zadeklarowało, że pracodawca znalazł ich sam. Czynnikiem ten pokazuje, że polscy przedsiębiorcy odegrali ogromną rolę nie tylko we wsparciu materialnym uchodźców, ale również w ich aktywizacji zawodowej.

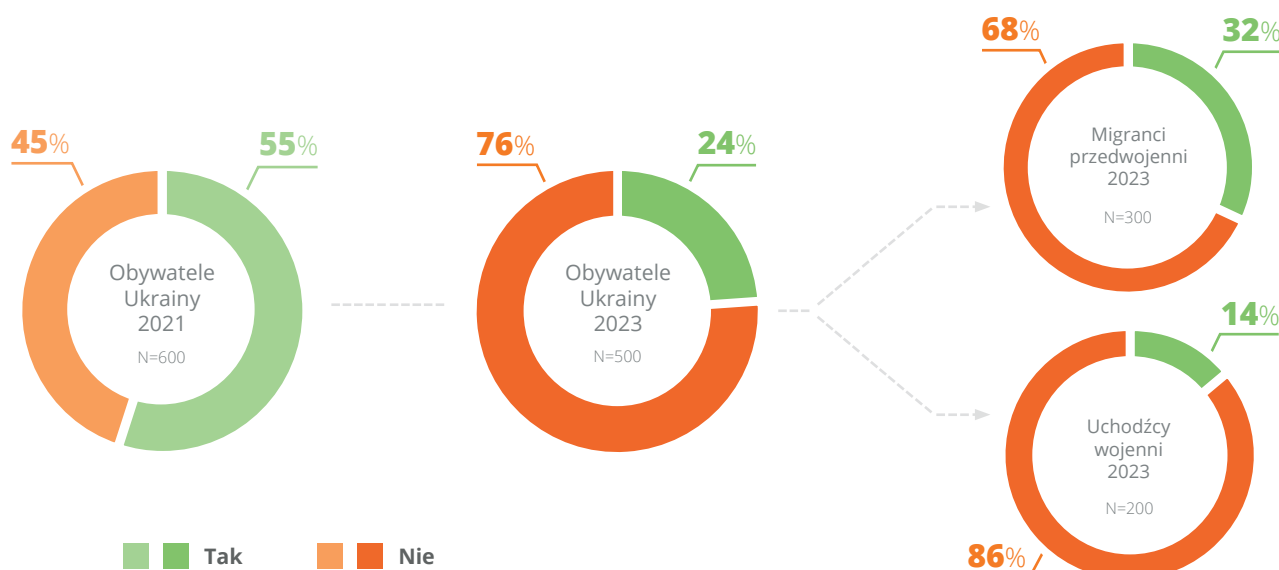
Z jakimi problemami najczęściej spotkał/spotykała się Pan/Pani w trakcie poszukiwania pracy? (możliwość wielu odpowiedzi)

Głównym problemem, na który wskazują obywatele Ukrainy pracujący w naszym kraju, są wysokie oczekiwania polskich pracodawców (37%) oraz ograniczona mobilność (28%). Problem ten w większym stopniu dotyka migrantów zarobkowych, którzy znaleźli się w naszym kraju już przed wojną (43% i 28%), jednak nie pozostaje on obcy uchodźcom wojennym (29%). Trzecim istotnym z punktu widzenia uchodźców wojennych problemem w poszukiwaniu pracy jest brak oferty odpowiadającej

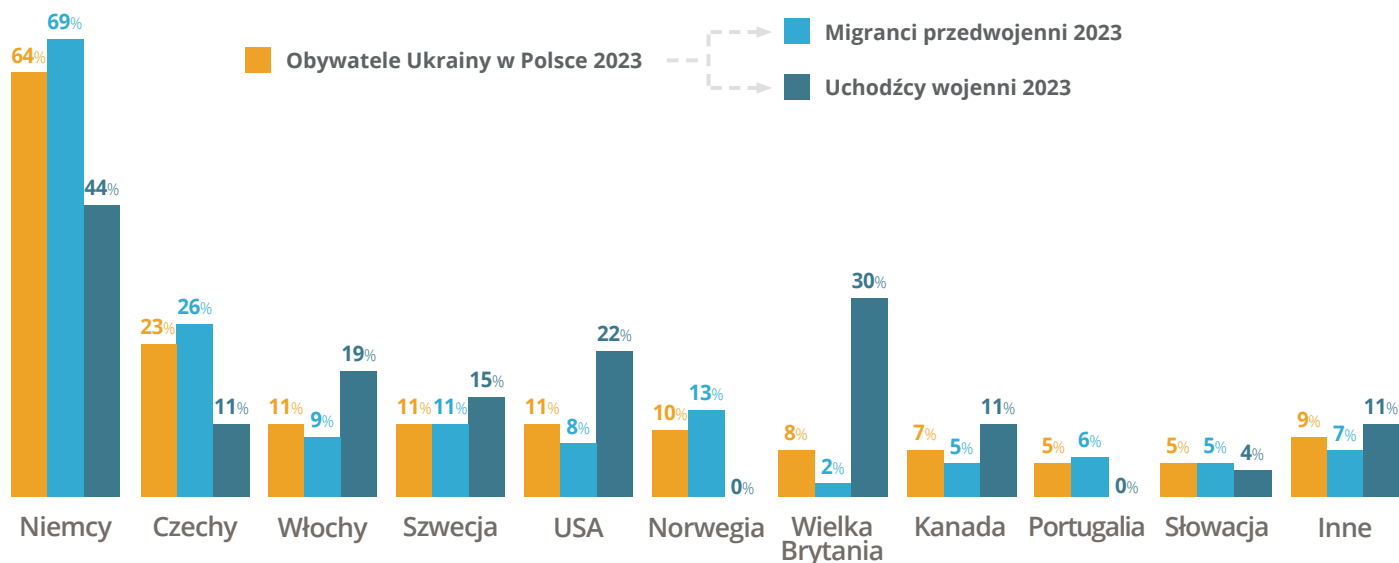
oczekiwaniom (20%). Wśród pozostałych utrudnień, z którymi zmagają się obywatele Ukrainy, zarówno migranci przedwojenni, jak i uchodźcy, są m.in.: brak dostępnych informacji o ofertach pracy, posiadanie zbyt niskich lub zbyt wysokich kwalifikacji na interesujące stanowiska oraz brak ofert zatrudnienia. Z kolei 4% uchodźców wojennych przyznało, że nie spotkało się z utrudnieniami podczas poszukiwania pracy.

Czy w ciągu ostatniego roku szukał/szukała Pan/Pani zatrudnienia w innych krajach niż Polska?

W jakich krajach szukał/szukała Pan/Pani zatrudnienia?

(wśród respondentów, którzy szukali, możliwość wielu odpowiedzi)

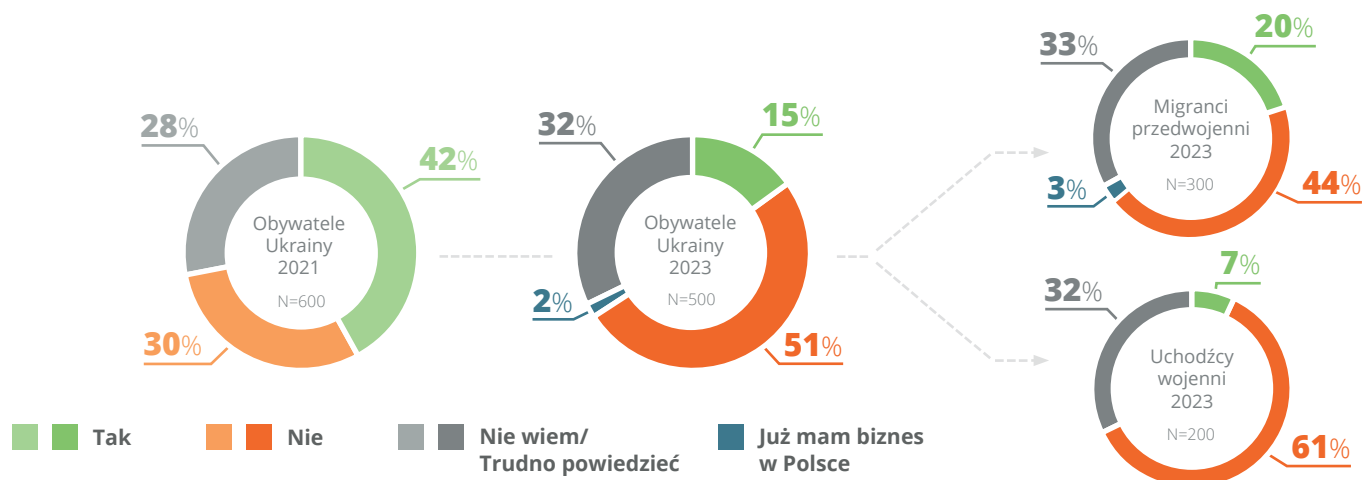

Zgodnie z wynikami badań, wśród przebywających w naszym kraju obywateli Ukrainy, zdecydowanie obniżyła się chęć poszukiwania pracy w innych państwach niż Polska. W 2021 roku ponad połowa ukraińskich obywateli w naszym kraju deklarowała, że szukała pracy poza granicami Polski. W 2023 odsetek ten jest dwukrotnie mniejszy (24%), zaś wśród uchodźców wynosi on zaledwie 14%. Może to świadczyć o tym, że Polska w odpowiedni sposób zaspokoiła potrzeby obywateli Ukrainy związane z aktywizacją zawodową oraz sprostała ich oczekiwaniom (zarówno tych, którzy uciekali przed wojną, jak i tych, którzy szukali w naszym kraju zatrudnienia).

Główny kraj alternatywnej migracji dla przebywających w Polsce ukraińskich obywateli wciąż stanowią Niemcy. Obecnie niemal 2/3 wskazuje ten kraj, jako państwo, w którym poszukiwała zatrudnienia. Wzrost ten może wynikać z wprowadzonych w związku z rosyjską agresją zmian w europejskim prawie migracyjnym oraz ogromnego zapotrzebowania Niemiec na pracowników zagranicznych.

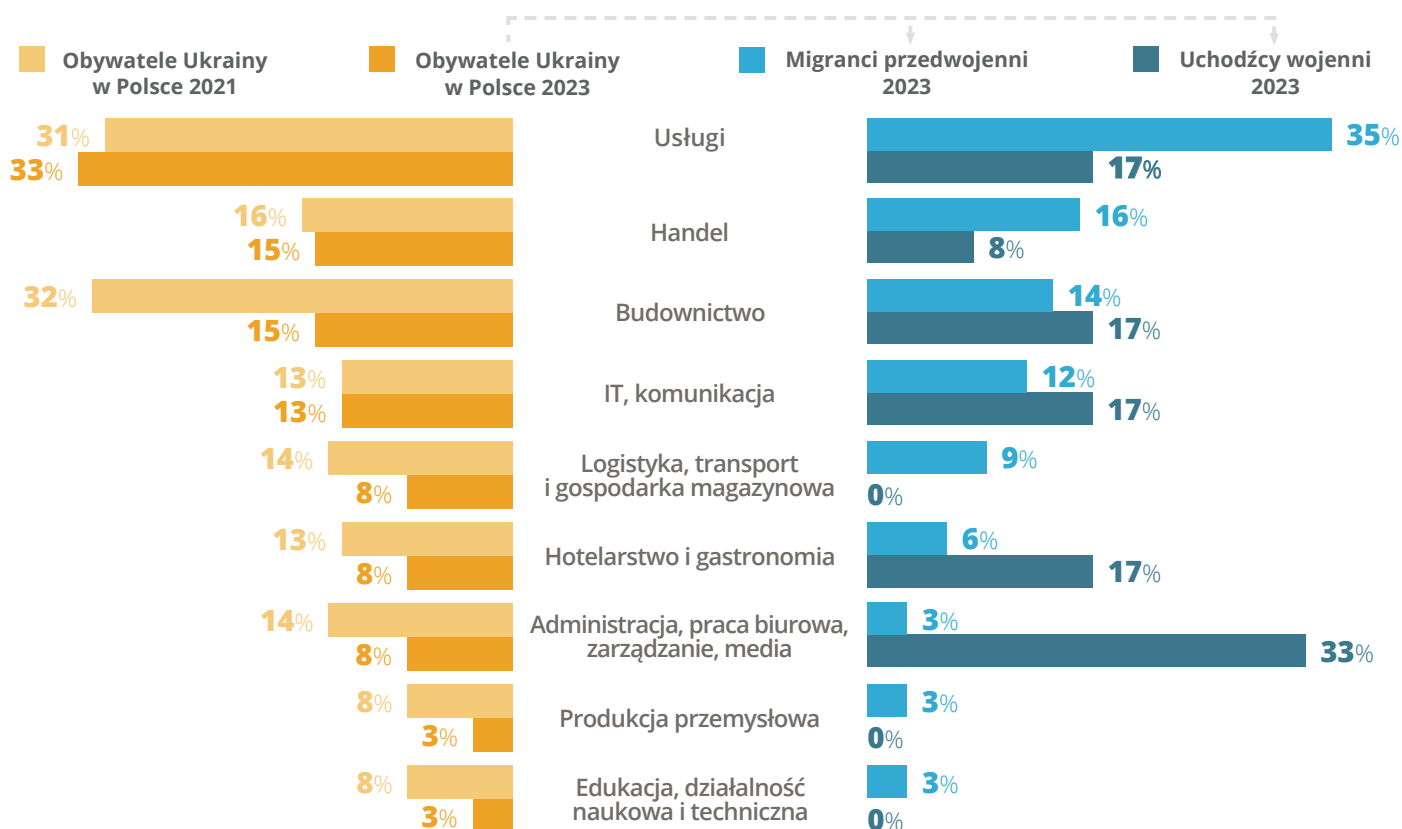
Na drugim miejscu tradycyjnie uplasowały się Czechy (23%), jednak warto podkreślić, że poziom poszukiwania zatrudnienia w tym kraju obniżył się w stosunku do grudnia 2021 roku o 6 pkt. proc.

Czy rozważa Pan/Pani otwarcie własnego biznesu (działalności gospodarczej) w Polsce?

W której branży rozważa Pan/Pani otwarcie własnego biznesu w Polsce?

(wśród respondentów, którzy rozważają otwarcie biznesu, możliwość wielu odpowiedzi)

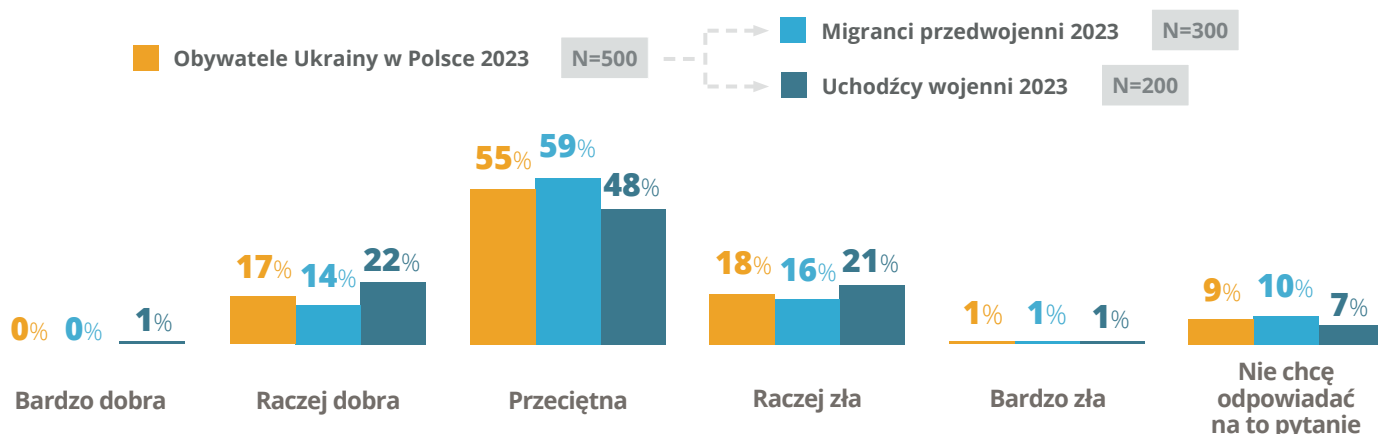

W porównaniu do 2021 roku niemal trzykrotnie zmniejszył się odsetek chętnych do otworzenia własnej działalności gospodarczej w Polsce — do 15%. Odsetek też wyższy jest wśród migrantów przedwojennych (20%), w stosunku do uchodźców wojennych (7%). Może wynikać to z tymczasowości pobytu w Polsce tych ostatnich i docelowego powrotu do Ukrainy.

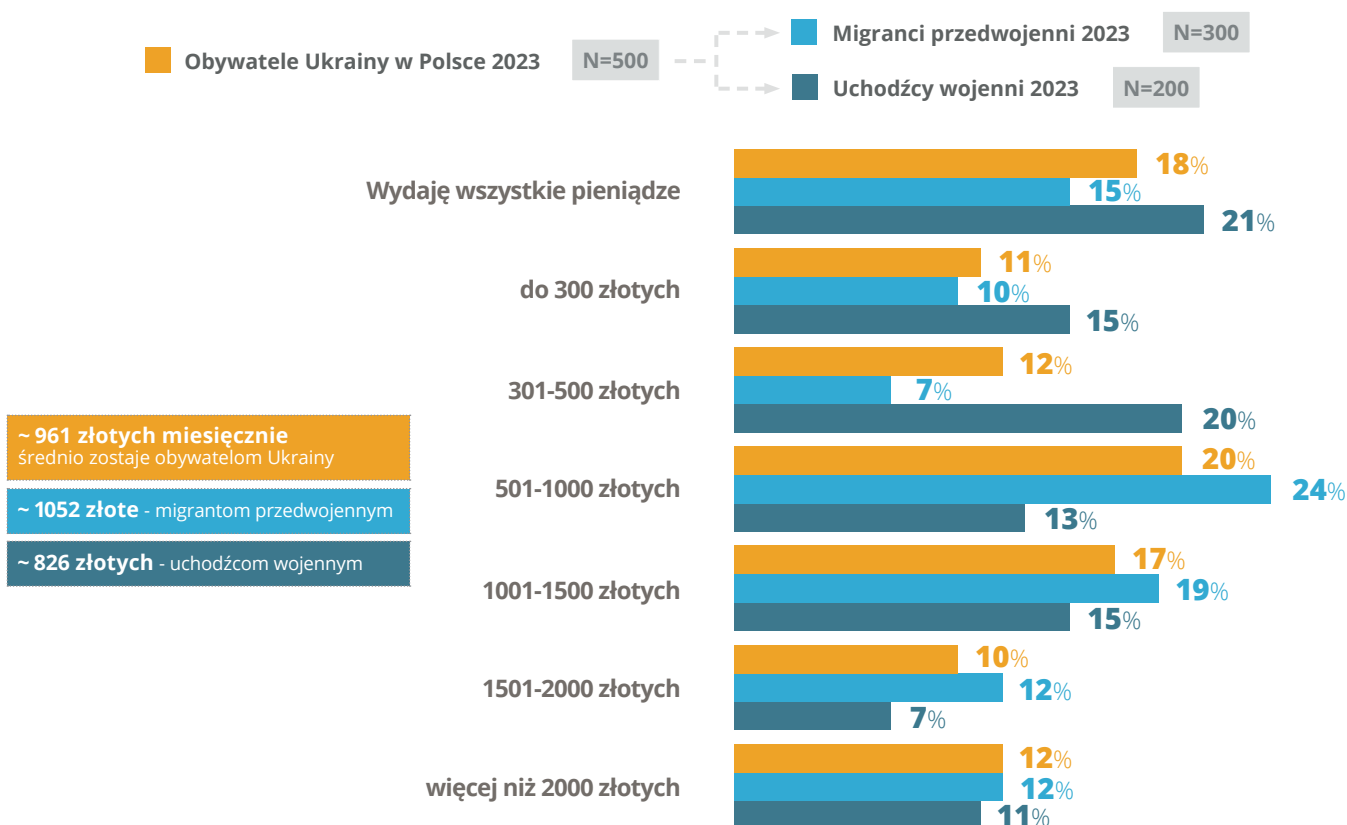
W porównaniu 2021 roku do 2023 roku nie odnotowujemy większych zmian w kontekście najczęściej wybieranych przez obywateli Ukrainy branż, w których

rozważaliby otwarcie biznesu w Polsce. Usługi oraz handel wciąż zyskują największe zainteresowanie jako potencjalne branże do rozpoczęcia działalności gospodarczej. Jednak zdecydowanie mniej osób (15% w stosunku do 32% w 2021 roku) deklaruje chęć prowadzenia działalności gospodarczej w branży budownictwa. Może to wynikać z trudności w tym sektorze, związanych z sytuacją gospodarczą, na którą wpływ miała w ostatnim czasie pandemia (zerwanie łańcuchów dostaw) oraz wojna w Ukrainie (ograniczenia w wyjeździe mężczyzn z tego kraju).

Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację materialną?

Ile pieniędzy miesięcznie zostaje Panu/Pani po opłaceniu wszystkich wydatków związanych z pobytem w Polsce?

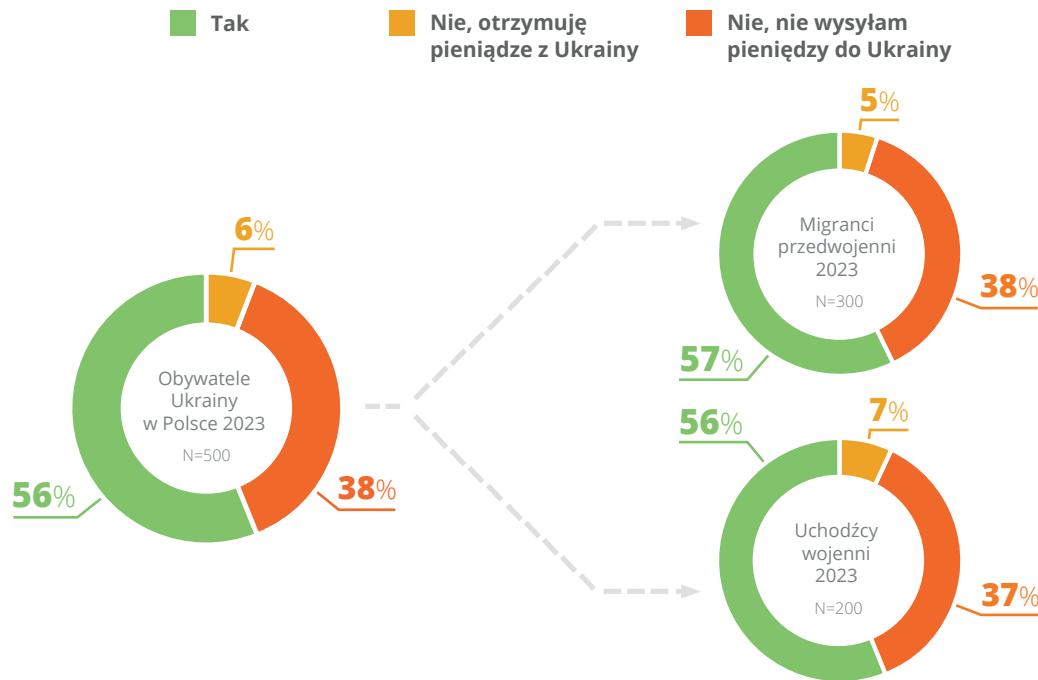

Ukraińcy mieszkający w Polsce w większości (55%) oceniają swoją sytuację materialną jako przeciętną. Interesującym jest, że na raczej dobrą sytuację materialną częściej wskazują uchodźcy wojenni (22%) niż migranci przedwojenni (14%). Może to świadczyć o tym, że wskutek wojny do Polski przyjechali ukraińscy obywatele o zróżnicowanym poziomie zamożności.

Blisko 1/5 obywateli Ukrainy przebywających w Polsce deklaruje, że po miesięcznym opłaceniu wszystkich wydatków na utrzymanie się w naszym

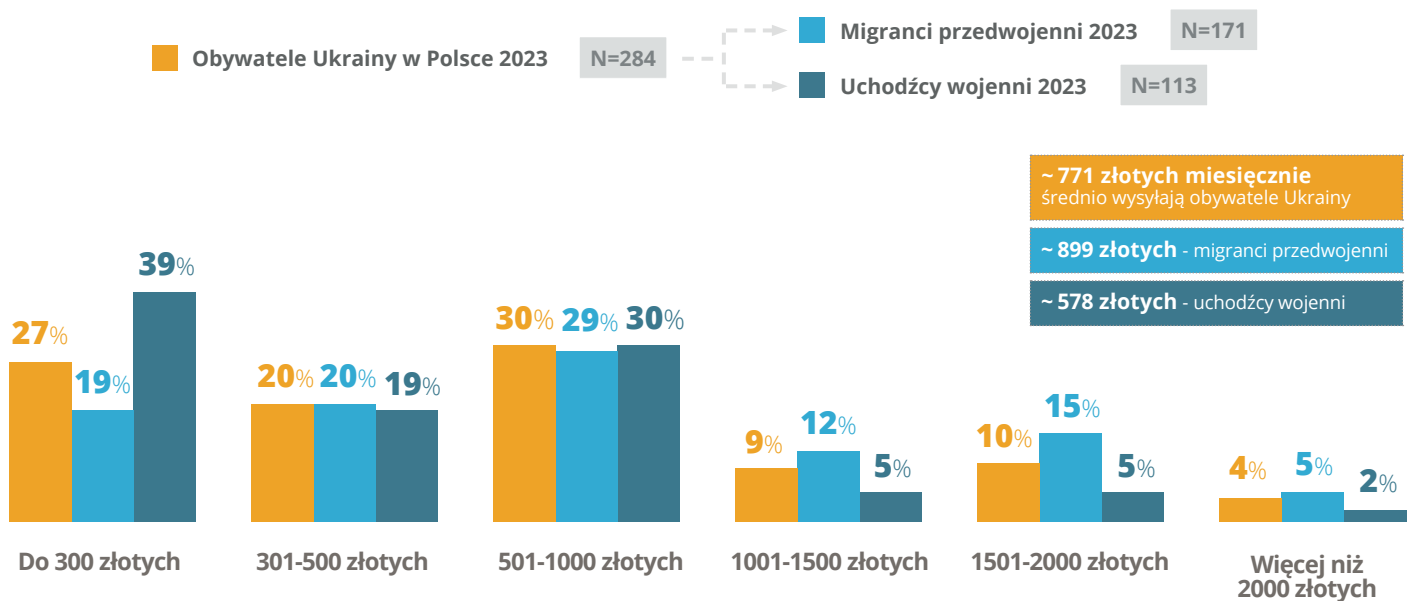
kraju zostaje im 501-1000 złotych. Odsetek ten jest zdecydowanie niższy w przypadku uchodźców wojennych (13%), w porównaniu z migrantami przedwojennymi (24%). Obywatelom Ukrainy zostaje średnio około 961 złotych miesięcznie po opłaceniu wszystkich wydatków związanych z pobytem w Polsce. W przypadku migrantów przedwojennych kwota ta wynosi około 1052 złote, a w przypadku uchodźców wojennych jest o 1/4 mniejsza (około 826 złotych).

Czy wysyła Pan/Pani pieniądze do Ukrainy?

Jaką kwotę miesięcznie Pan/Pani wysyła do Ukrainy?

(wśród respondentów, którzy wysyłają)

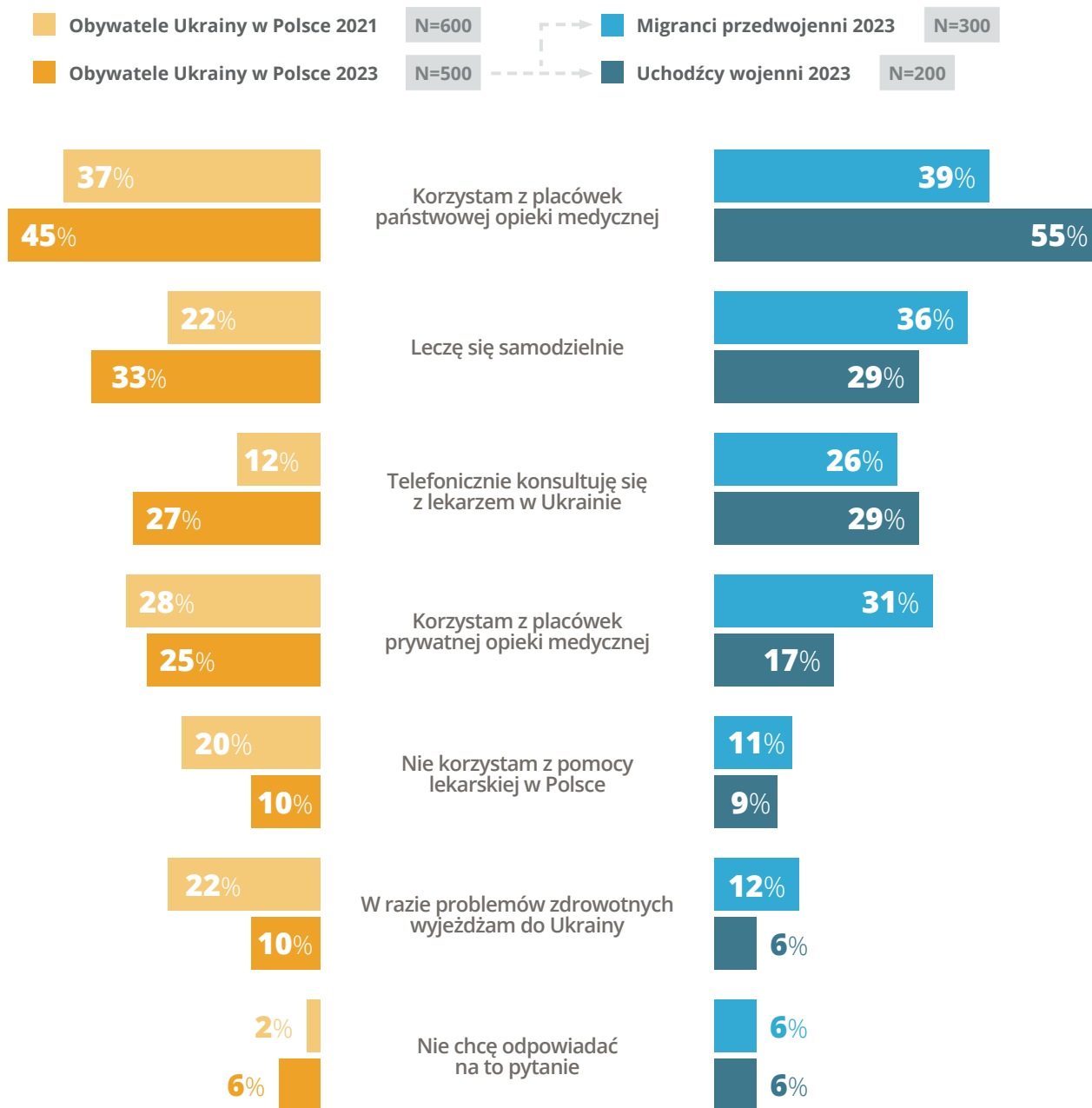
Ponad połowa przebywających w Polsce ukraińskich obywateli deklaruje, że wysyła środki pieniężne do Ukrainy. Świadczy to o tym, że zarówno migranci, którzy przybyli do Polski przed wojną, jak i w jej trakcie oraz uchodźcy wojenni, znaleźli pracę lub inne źródło dochodu, które im na to pozwala.

Najwięcej obywateli Ukrainy (30%) znajdujących się w Polsce deklaruje, że przesyła do Ukrainy 501-1000 złotych

miesięcznie. Obywatele Ukrainy przesyłają do Ukrainy średnio około 771 złotych miesięcznie. W przypadku migrantów przedwojennych kwota ta wynosi około 899 złotych, a w przypadku uchodźców wojennych jest o 1/3 mniejsza (około 578 złotych). Może świadczyć to o tym, że większość środków uchodźcy z Ukrainy przeznaczają na utrzymanie członków swoich rodzin, w tym dzieci, które przyjechały wraz z nimi.

W jaki sposób przeważnie korzysta Pan/Pani z opieki medycznej w Polsce?

(możliwość wielu odpowiedzi)

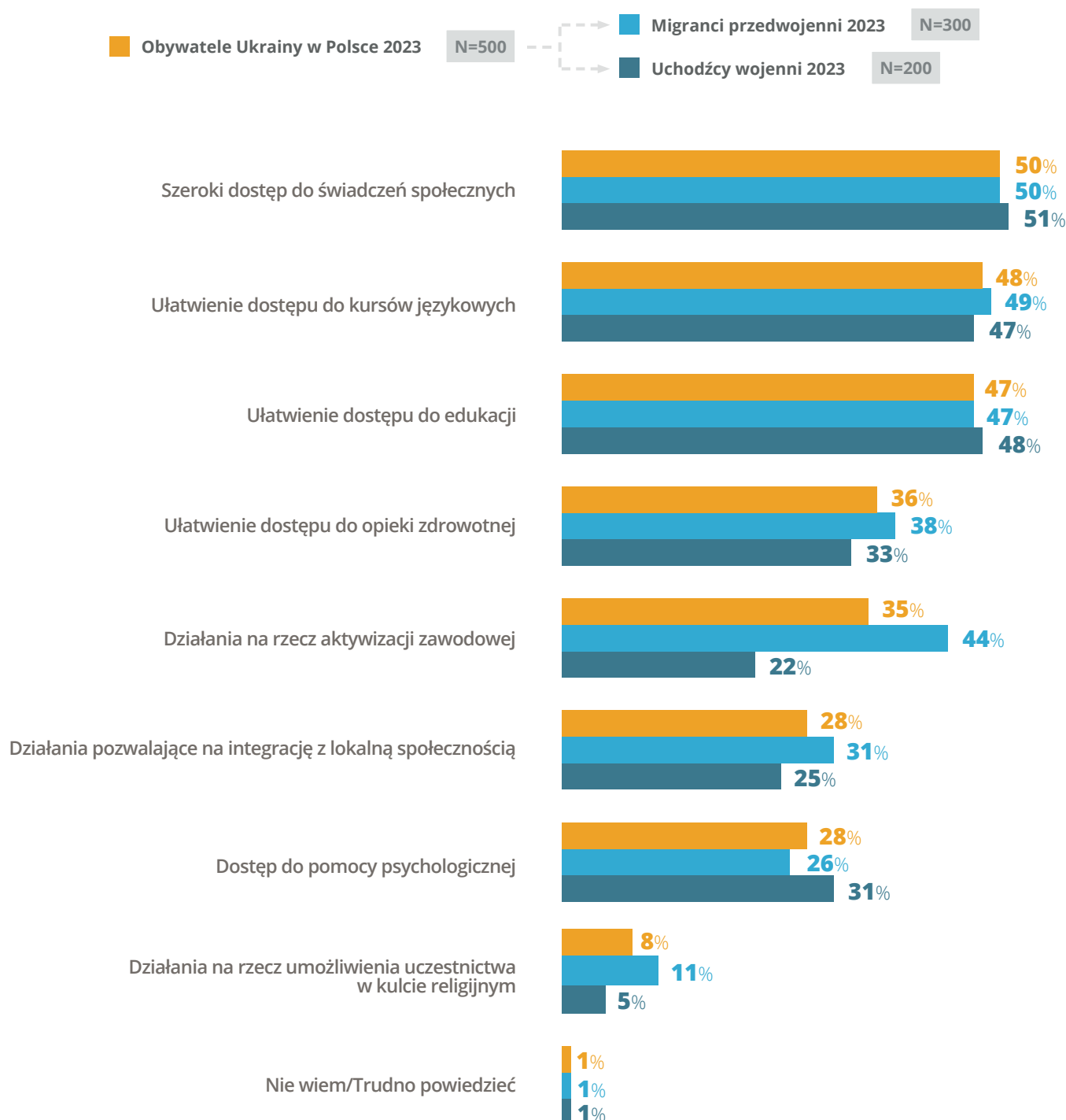
Z badań wynika, że ukraińscy obywatele w Polsce coraz rzadziej wyjeżdżają do Ukrainy w celu podjęcia leczenia. Świadczy o tym niemal dwukrotnie niższa deklaracja ankietowanych w porównaniu z badaniem z 2021 roku o wyjeździe do swojego kraju w kontekście podejmowania leczenia (10% wobec 22%). Niewątpliwie głównym powodem takiej decyzji są obawy i utrudnienia związane z trwającą w Ukrainie wojną. Jednocześnie, półtorakrotnie zwiększył się odsetek osób deklarujących samodzielne leczenie (33% wobec 22%). Można wnioskować, iż jest to również jedno z następstw

pandemii Covid-19, która znacząco wpłynęła na rozwój telemedycyny.

Ponadto o 8 pkt. proc. wzrósł odsetek obywateli Ukrainy deklarujących korzystanie z placówek państwowej opieki medycznej. Jest to związane z trwającą adaptacją polskich placówek medycznych do potrzeb cudzoziemców oraz ze stopniowym dostosowaniem się samych migrantów do polskiego systemu ochrony zdrowia, a także z ułatwieniami wynikającymi ze specustawy w kontekście uchodźców (to spośród nich większość — 55% — deklaruje korzystanie z państwowej opieki medycznej).

Co, w Pana/Pani opinii, najbardziej sprzyja integracji obywateli Ukrainy w Polsce?

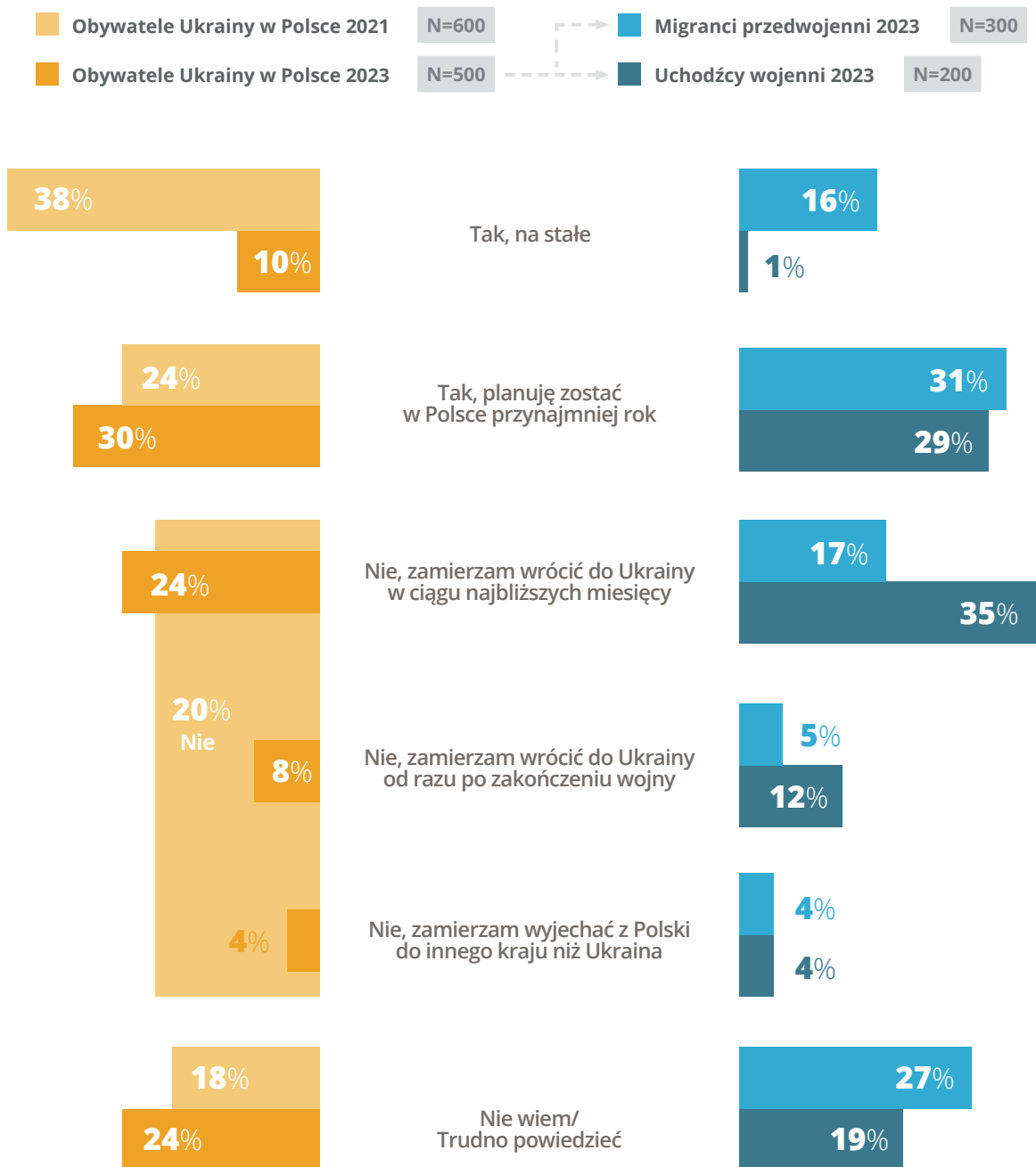
(możliwość wielu odpowiedzi)

W opinii obywateli Ukrainy w Polsce (zarówno migrantów przedwojennych, jak i uchodźców wojennych), głównym czynnikiem sprzyjającym ich integracji społeczno-kulturowej w Polsce jest szeroki dostęp do świadczeń społecznych (50%), kursów językowych (48%), edukacji (47%) i opieki zdrowotnej (36%). Świadczy to o tym, że z punktu widzenia cudzoziemców zarówno

uciekających przed wojną, jak i tych szukających w naszym kraju pracy przed wybuchem wojny, integracja społeczna powinna nastąpić po zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych. Warto podkreślić, że dla migrantów przedwojennych szczególnie istotne są działania na rzecz aktywizacji zawodowej (44% wobec 22% wśród uchodźców wojennych).

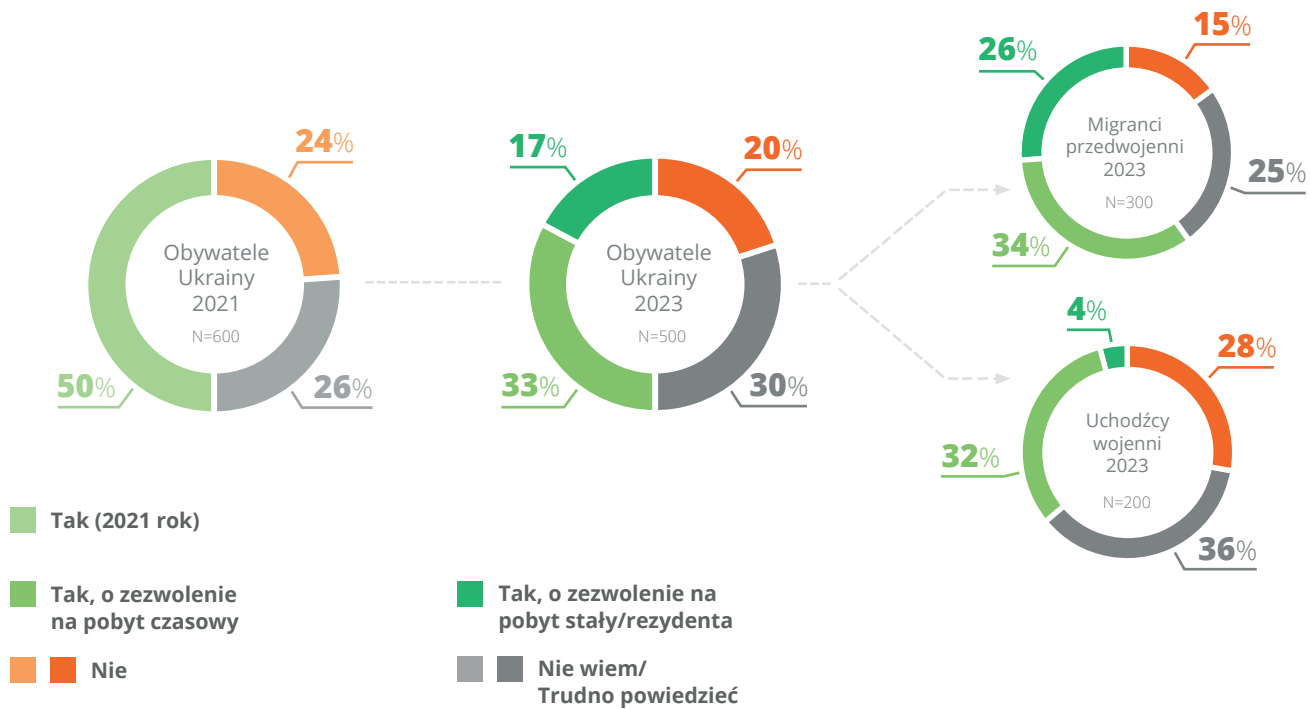
Czy planuje Pan/Pani pozostać w Polsce na dłużej?

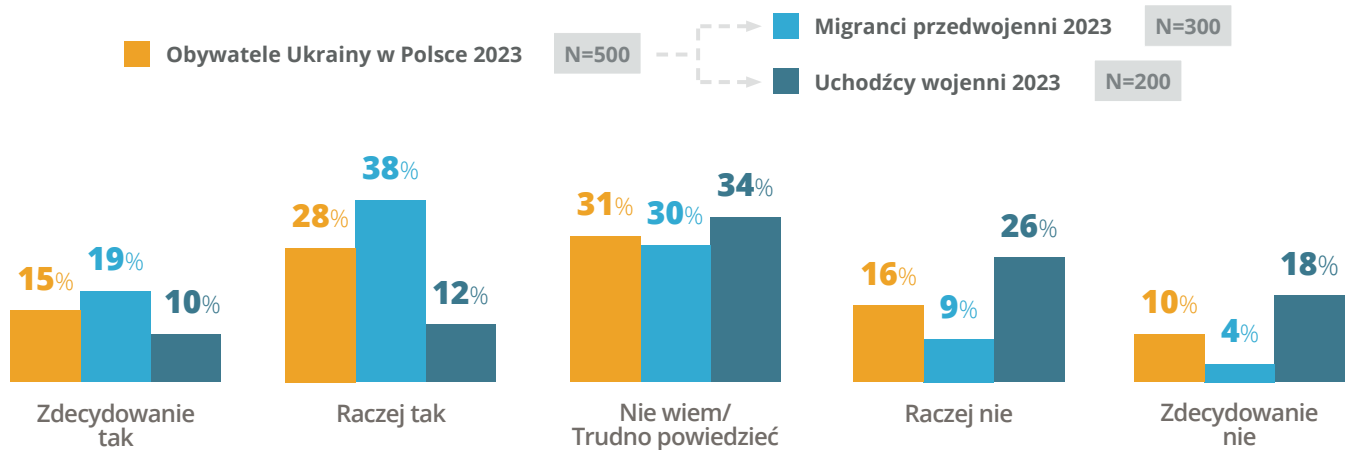
W porównaniu z grudniem 2021 roku z 62% do 40% zmalał odsetek obywateli Ukrainy, którzy chcą zatrzymać się w Polsce na dłużej, w tym czterokrotnie zmalał udział tych, którzy chcą pozostać na stałe. Tym niemniej jest to dobry sygnał dla polskiego rynku pracy, który wciąż potrzebuje pracowników z zagranicy, w tym z Ukrainy. Ważnym aspektem w kontekście dalszej integracji ukraińskich obywateli w Polsce jest zagwarantowanie im bezpieczeństwa prawnego oraz możliwości rozwoju zawodowego i integracji społecznej.

Co trzeci obywatel Ukrainy deklaruje powrót do domu, w tym 24% badanych pragnie wrócić nie czekając na koniec wojny. Na uwagę zasługuje fakt, iż spośród ukraińskich migrantów przedwojennych do ojczyzny w najbliższym czasie chce wrócić dwa razy mniej osób (22%) niż spośród uchodźców z Ukrainy (47%). Wynika to głównie z dłuższego pobytu w Polsce oraz przeniesienia do naszego kraju swojego centrum życiowego. W czasie, gdy dla większości uchodźców przedwojennych Polska jest krajem przejściowym lub alternatywnym miejscem pobytu, a nie docelowym miejscem migracji.

Czy planuje Pan/Pani ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy lub stały/rezydenta w Polsce (karta pobytu)?

Czy Pan/Pani jest zainteresowany/zainteresowana ubieganiem się o polskie obywatelstwo w przyszłości?

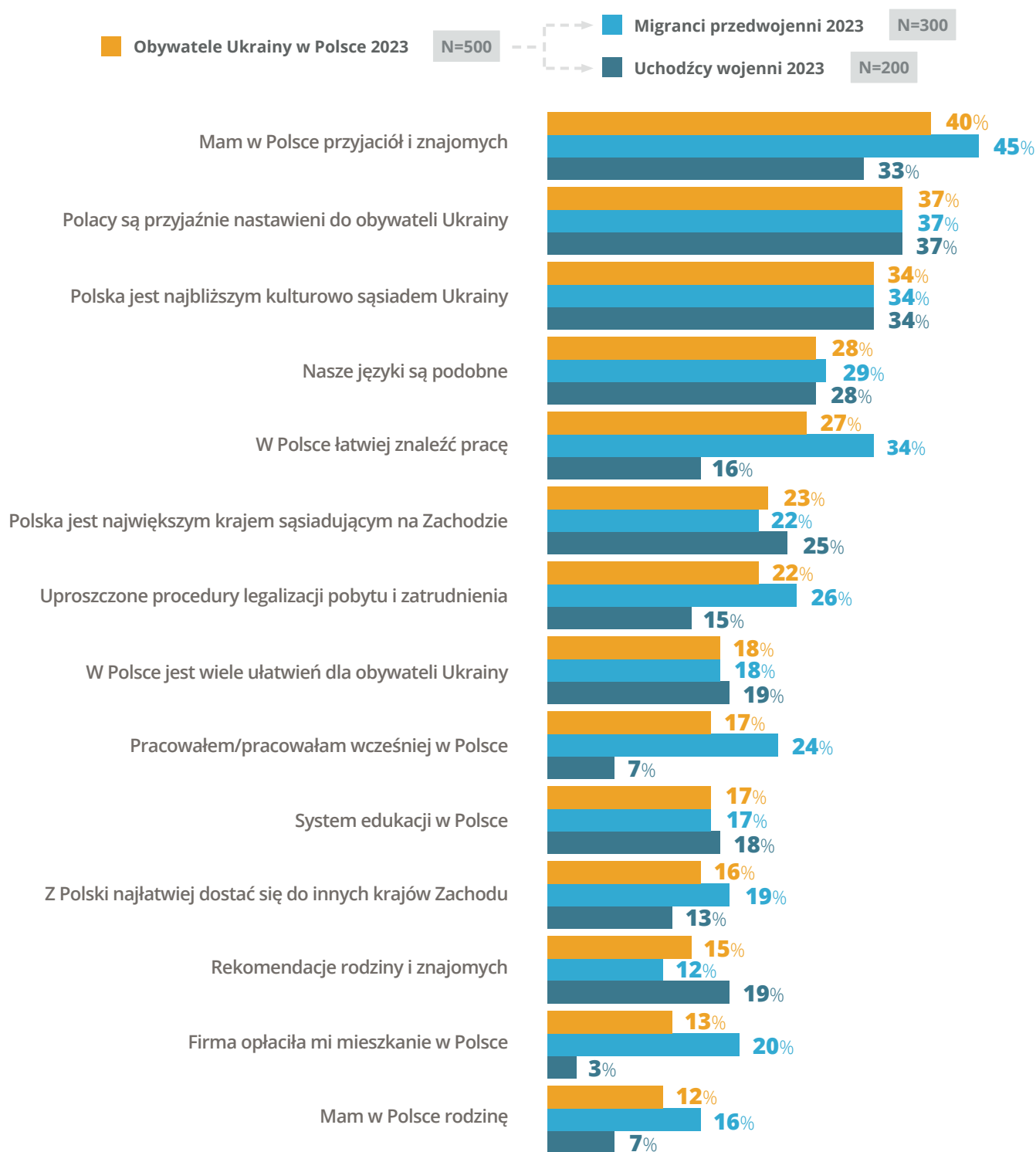
50% obywateli Ukrainy zarówno w 2021 roku, jak i w 2023 roku deklaruje chęć formalnego ubiegania się o dłuższy pobyt w Polsce (pozwolenie na pobyt stały lub tymczasowy). Wśród uchodźców wojennych odsetek ten jest niższy, stanowi 36% wobec 60% wśród migrantów przedwojennych (przy o połowę większej grupie niezdecydowanych). Można wysnuć wniosek zbliżony do tych, które pojawiają się we wcześniejszych raportach, że migranci przedwojenni postrzegają Polskę jako kraj do pobytu na dłużej, natomiast dla uchodźców wojennych nasz kraj jest miejscem tymczasowego schronienia się przed wojną i jej skutkami.

Wiąże się to także z dwukrotnie większą chęcią powrotu do Ukrainy wśród uchodźców.

Ciekawym wydaje się fakt, że więcej obywateli Ukrainy jest zdecydowanych ubiegać się o polski paszport (15%), niż tych, którzy deklarują chęć zamieszkania w naszym kraju na stałe (10%). Różnicę tę można wytłumaczyć możliwościami, jakie daje obywatelstwo krajów unijnych, m.in. w kwestii wolnego poruszania się. Ponadto posiadanie obywatelstwa unijnego jest dla obywateli aspirującej do członkostwa w UE Ukrainy pewnym przywilejem oraz gwarancją bezpieczeństwa.

Co zachęca Pana/Panią do pozostania w Polsce na dłużej?

(możliwość wielu odpowiedzi)

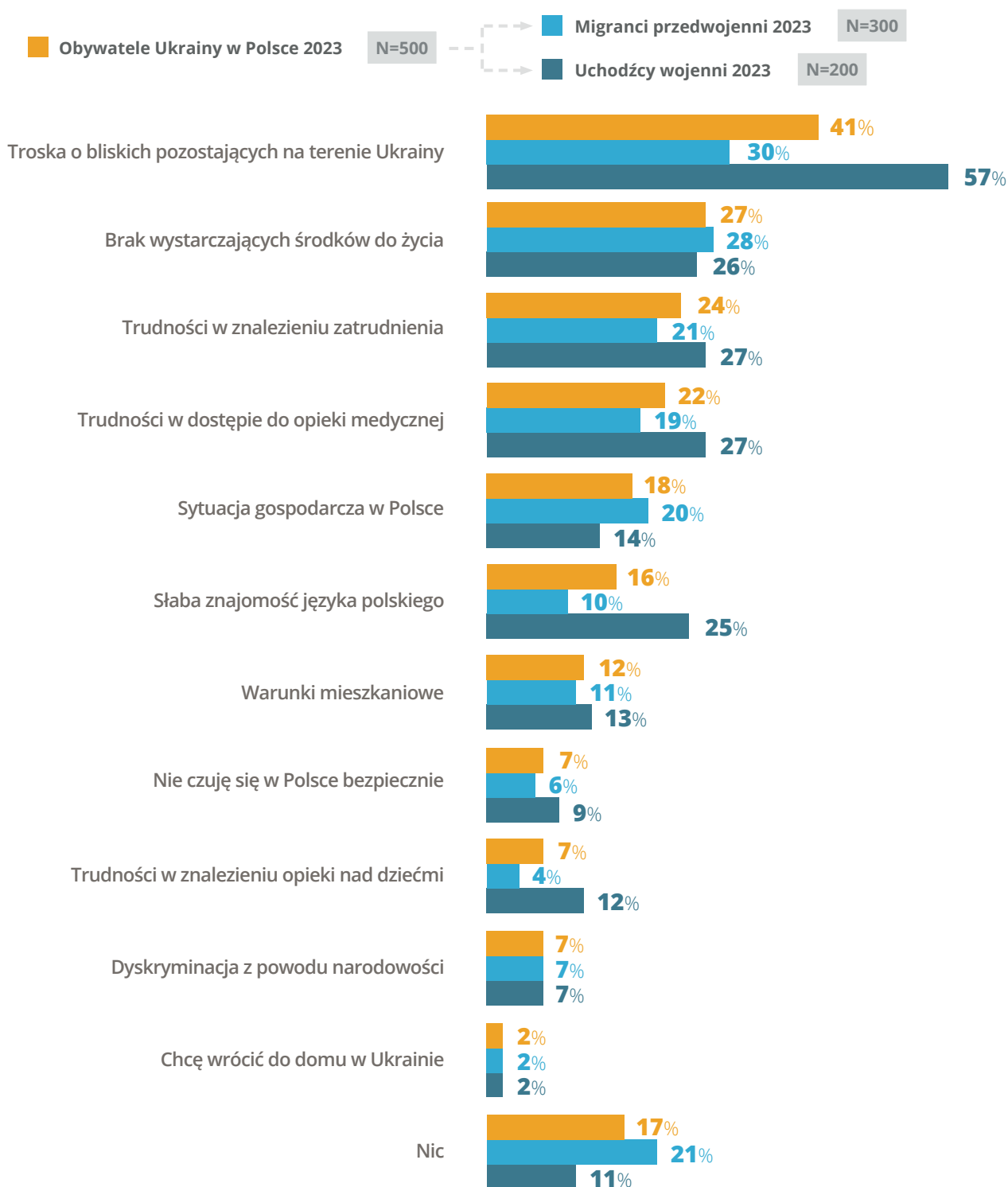

Wśród głównych powodów do pozostania w Polsce obywatele Ukrainy wymieniają przede wszystkim czynniki społeczno-kulturowe. Posiadanie przyjaciół i znajomych w Polsce (40%), przyjazne nastawienie Polaków (37%) oraz bliskość kulturowa (34%) i językowa (28%) to główne powody, dla których obywatele Ukrainy chcieliby

zatrzymać się w naszym kraju na dłużej. Na następnych pozycjach uplasowały się powody o charakterze ekonomicznym, m.in. możliwość podjęcia zatrudnienia (27%) i liberalne procedury legalizacji pobytu i pracy w Polsce (22%).

Co zniechęca Pana/Panią do pozostania w Polsce na dłużej?

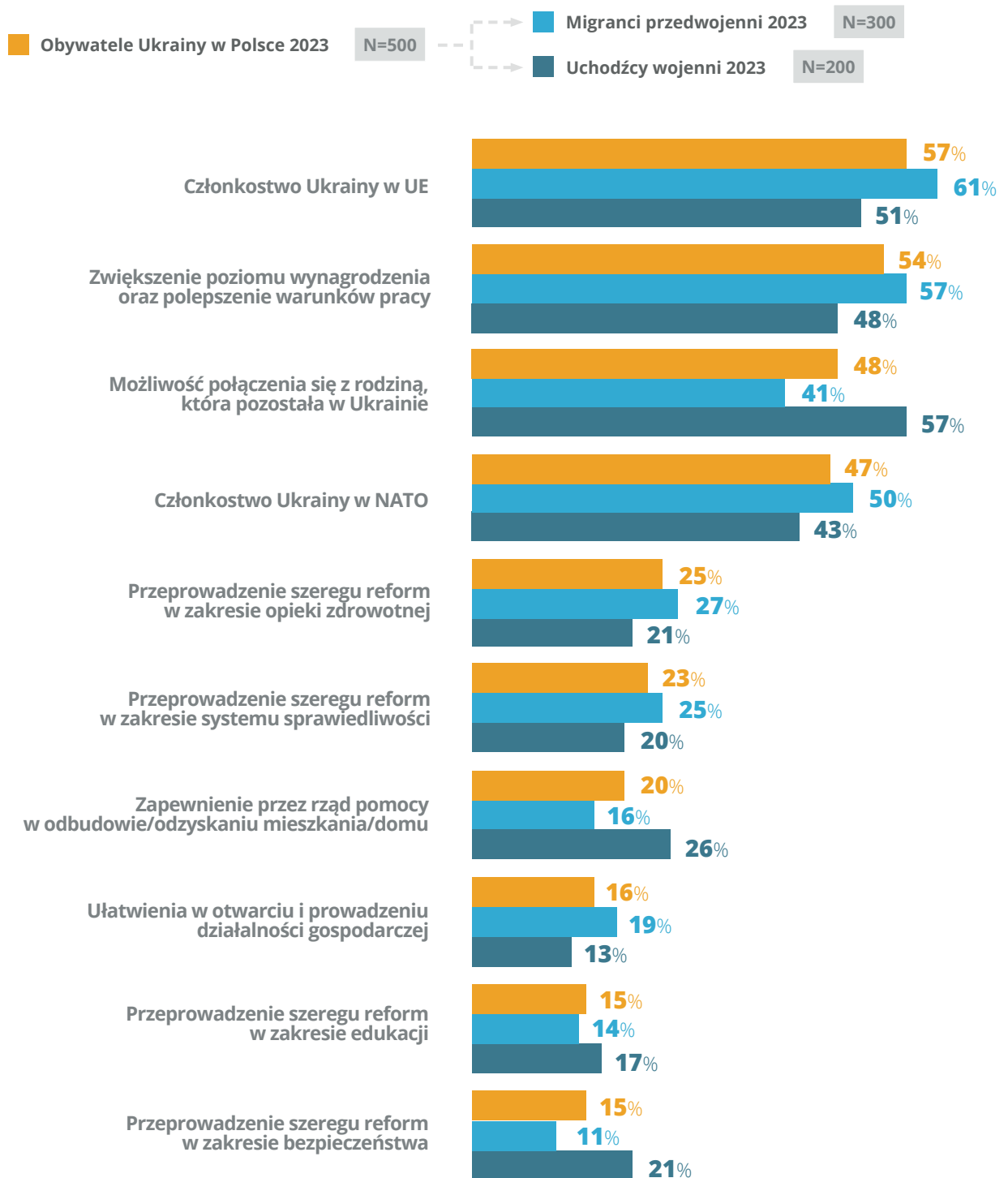
(możliwość wielu odpowiedzi)

Głównym czynnikiem zniechęcającym ukraińskich obywateli do pozostania w Polsce jest przede wszystkim troska o bliskich w Ukrainie (41%), a także czynniki ekonomiczne, m.in. brak wystarczających środków do

życia (27%) oraz trudności ze znalezieniem zatrudnienia (24%). Warto podkreślić, że z powodu słabej znajomości języka polskiego, nasz kraj może opuścić 25% uchodźców wojennych oraz 10% migrantów przedwojennych.

Co najbardziej zmotywowałoby Pana/Panią do powrotu do Ukrainy po zakończeniu wojny? (możliwość wielu odpowiedzi)

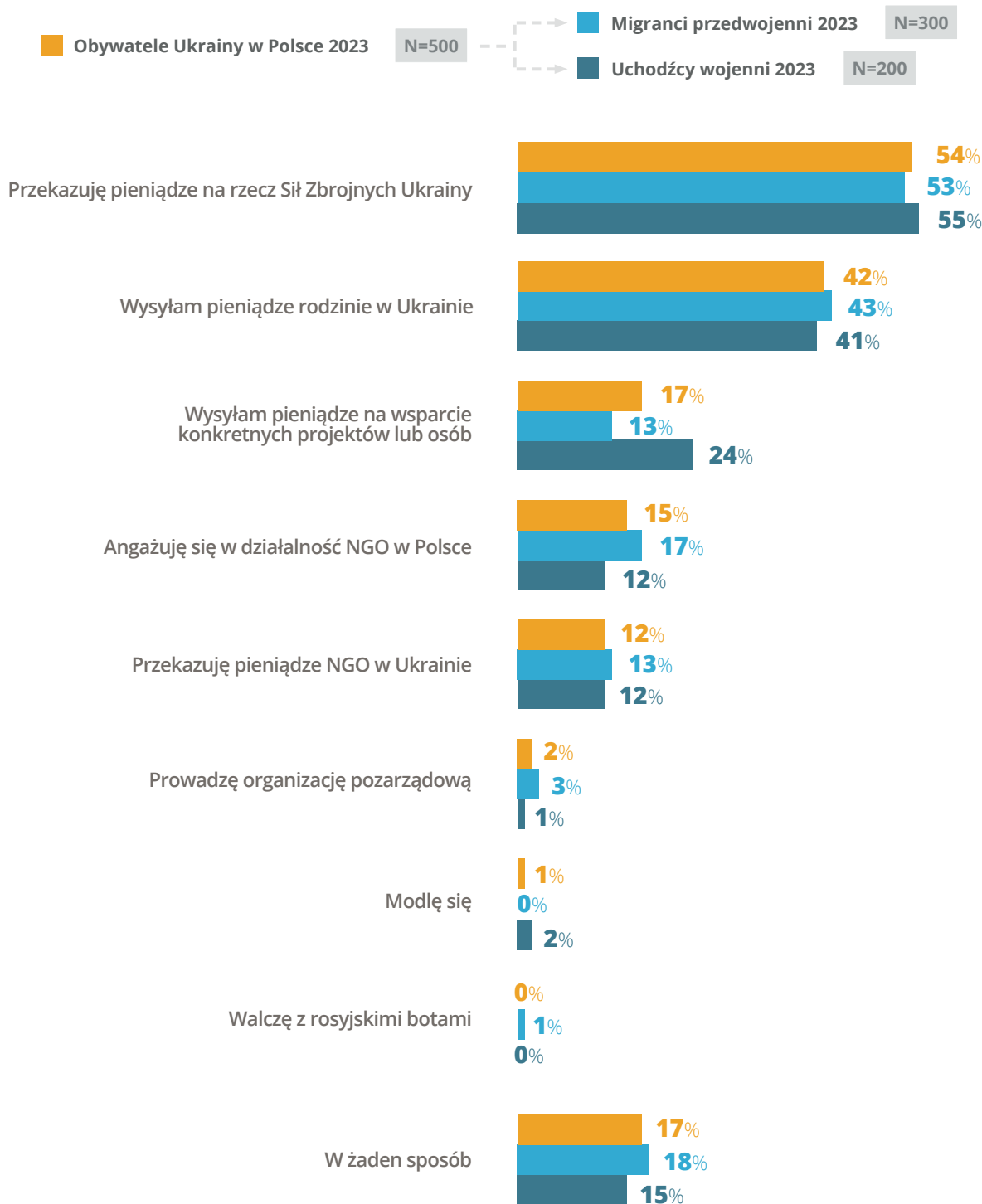

Wśród najbardziej motywujących czynników do powrotu do Ukrainy po zakończeniu wojny respondenci wskazują przede wszystkim na kwestię cywilizacyjnego wyboru Ukrainy oraz bezpieczeństwa (oczekiwane członkostwo Ukrainy w UE — 57%

i NATO — 47%), kwestie gospodarcze (zwiększenie poziomu wynagrodzenia i polepszenie warunków pracy — 54%) oraz kwestie społeczne (możliwość połączenia się z rodziną, która została w Ukrainie — 48%).

W jaki sposób wspiera Pan/Pani Ukrainę w sytuacji toczącej się wojny?

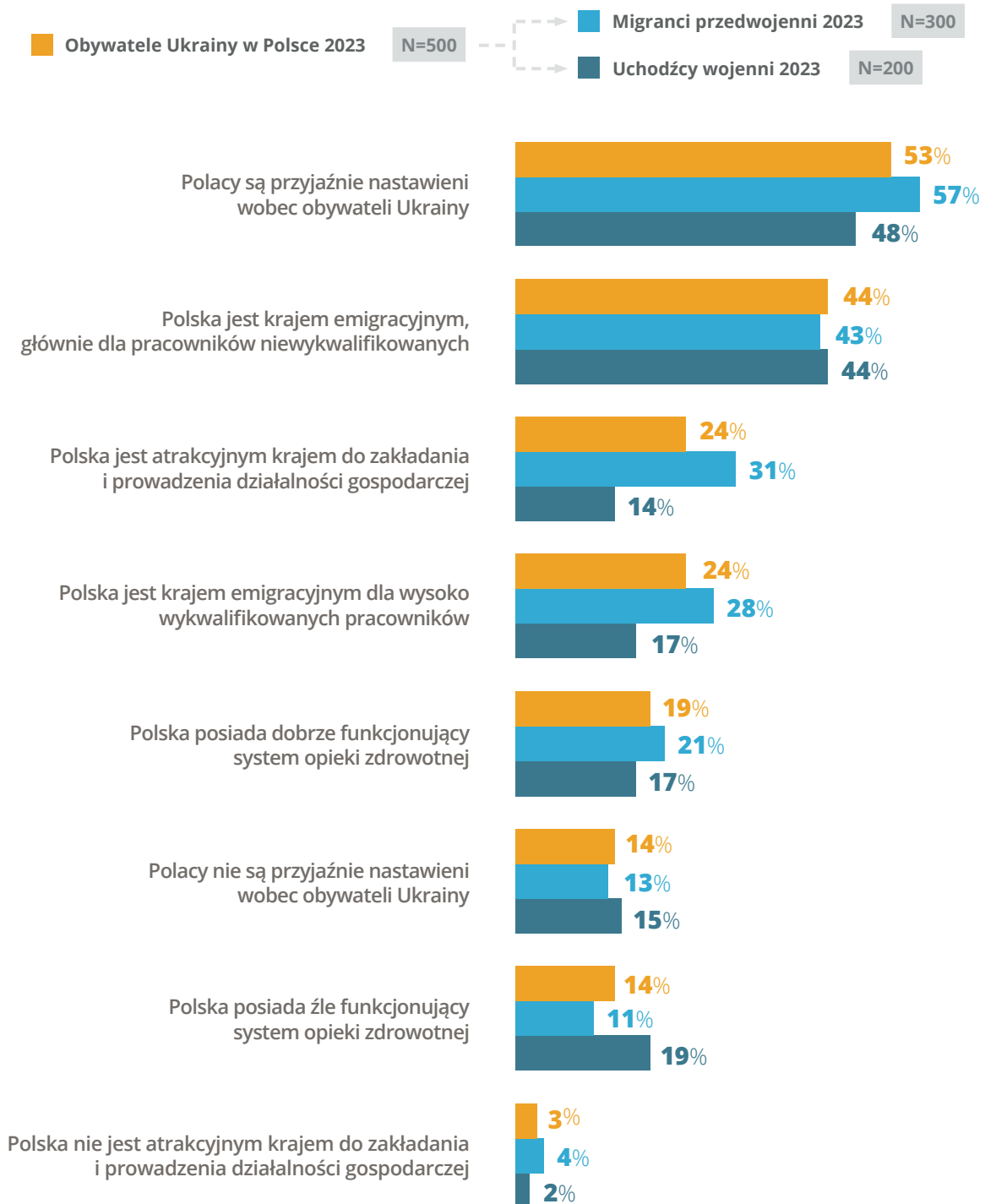
(możliwość wielu odpowiedzi)

Ponad połowa przybywających w Polsce obywateli Ukrainy deklaruje, że wspiera ojczyznę poprzez przekazywanie pieniędzy na rzecz Sił Zbrojnych Ukrainy, zaś ponad 40% wysyła pieniądze rodzinie. Uchodźcy wojenni, w porównaniu z migrantami przedwojennymi, prawie dwa razy częściej decydują się na wspieranie

określonych projektów lub osób (24% w stosunku do 13%). Ponadto 15% respondentów deklaruje, że angażuje się w działalność organizacji pozarządowych w Polsce. Wyniki te świadczą o towarzyszącej potrzebie pomocy ojczyźnie, rodakom przebywającym w Polsce oraz dywersyfikacji sposobu wspierania walczącej Ukrainy.

Co wiedział/wiedziała Pan/Pani o Polsce przed przyjazdem do tego kraju? (możliwość wielu odpowiedzi)

Pierwsze trzy skojarzenia z Polską zarówno wśród migrantów zarobkowych, jak i uchodźców wojennych dotyczą: pozytywnego stosunku Polaków do Ukraińców oraz tego, że Polska stanowi kraj dla niewykwalifikowanych pracowników, ale także jest krajem atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Wśród trzech grup respondentów w podobnym

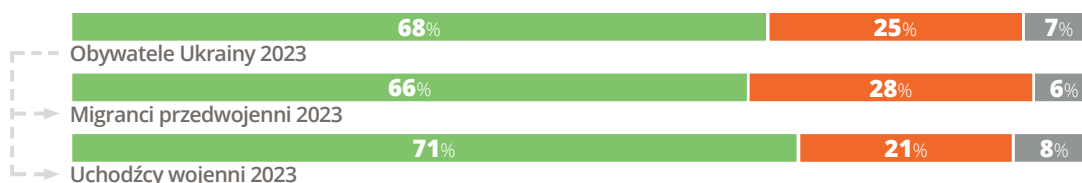
stopniu funkcjonowała opinia odnośnie do tego, że Polska jest krajem emigracyjnym, głównie dla pracowników niewykwalifikowanych. Wśród uchodźców wojennych blisko o 10% mniej respondentów, w stosunku do migrantów z Ukrainy w Polsce w 2023 roku, uważało Polskę jako kraj przyjaźnie nastawiony do Ukraińców. Wciąż jednak jest to wysoki wskaźnik — 48%.

Czy pobyt w Polsce potwierdził Pana/Pani wcześniejszą wiedzę o Polsce?

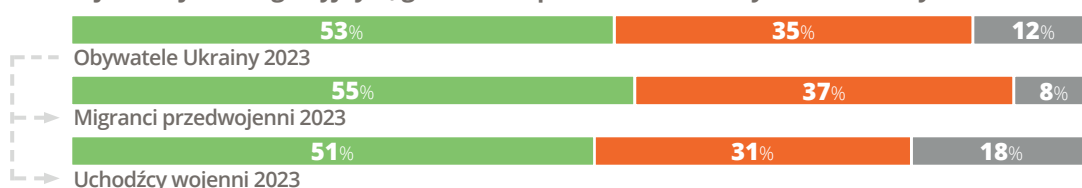
(wśród tych, którzy mieli określone przekonania)

■ Tak, potwierdził
 ■ Nie, nie potwierdził
 ■ Trudno powiedzieć

Polacy są przyjaźnie nastawieni wobec obywateli Ukrainy

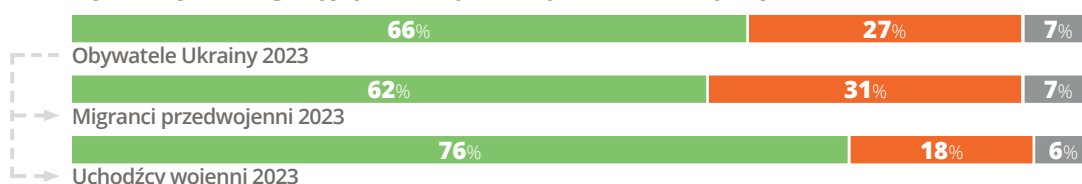
Polska jest krajem emigracyjnym, głównie dla pracowników niewykwalifikowanych

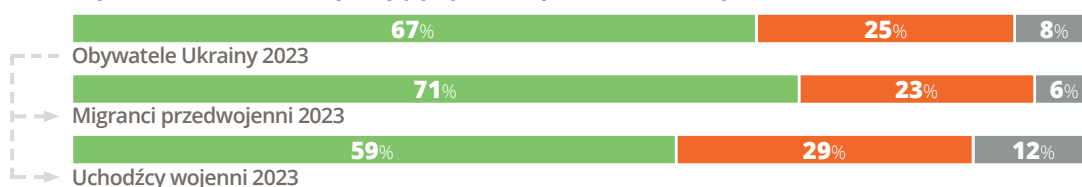
Polska jest atrakcyjnym krajem do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej

Polska jest krajem emigracyjnym dla wysoko wykwalifikowanych pracowników

Polska posiada dobrze funkcjonujący system opieki zdrowotnej

Przekonanie, że Polacy są przyjaźnie nastawieni wobec obywateli Ukrainy, potwierdziło się u ponad 2/3 respondentów, podobnie jak teza o tym, że Polska jest atrakcyjnym krajem do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz o tym, że Polska jest

krajem emigracyjnym dla wysoko wykwalifikowanych pracowników. Z kolei przekonanie, że Polska jest krajem głównie dla pracowników niewykwalifikowanych znalazło potwierdzenie u 53% obywateli Ukrainy przebywających w Polsce.

METODOLOGIA

Badanie z migrantami przedwojennymi i uchodźcami wojennymi z Ukrainy przebywającymi w Polsce zostało przeprowadzone w dniach 4-13 marca 2023 roku za pomocą wywiadów bezpośrednich F2F.

Wywiady zostały przeprowadzone w języku ukraińskim na próbie liczącej łącznie N=500 dorosłych obywateli Ukrainy, którzy obecnie znajdują się na terenie Polski, w tym: N=300 z migrantami przedwojennymi z Ukrainy, którzy przybyli do Polski przed 24 lutego 2022 roku, oraz N=200 z uchodźcami wojennymi z Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 24 lutego 2022 roku.

Podział próby na dwie grupy (60% — migranci przedwojenni, którzy przybyli do Polski przed 24 lutego 2022 roku, 40% — uchodźcy wojenni, którzy przyjechali do Polski po 24 lutego 2022 roku) został oparty na założeniu, że liczba przebywających w Polsce dorosłych przedwojennych migrantów wynosi około 1,2 miliona osób, a liczba przebywających w Polsce dorosłych uchodźców wojennych to około 800 tys. osób. Wskazane wartości pojawiają się m.in. w informacjach rządowych i opracowaniach eksperckich.

Badanie miało charakter reprezentatywny (losowy dobór próby).

Kwestionariusz badania został opracowany przez Platformę Migracyjną EWL oraz Studium Europy Wschodniej UW z wykorzystaniem części pytań zgłoszonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Urząd do Spraw Cudzoziemców i Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

W badaniu uczestniczyli obywatele pochodzący ze wszystkich regionów Ukrainy, reprezentujący różne grupy wiekowe, cechujący się różnym poziomem wykształcenia.

Badanie zrealizowano z uchodźcami oraz migrantami przebywającymi w różnych miastach i regionach Polski, m.in. w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Gdańsku, Poznaniu, Lublinie, Rzeszowie, Bydgoszczy, Gorzowie, Łomży, Tarnowie, Tczewie, Opolu, Ustroniu, Szydłowcu i Wadowicach.

W celu kompleksowego przedstawienia zmian zachodzących w profilu pracowników transgranicznych obecne wyniki badań zestawiono z tymi, które zostały uzyskane w poprzedniej edycji badania — w grudniu 2021 roku (N=600).

ANDRZEJ KORKUS

Prezes Zarządu EWL Group
Prezes Fundacji EWL

Badania rynku pracy wykazały, że niemal 80% obywateli Ukrainy w Polsce podjęło zatrudnienie. Mając to na uwadze, warto przyjrzeć się sposobom poszukiwania przez nich pracy w naszym kraju. Aż 31% respondentów wskazało, że znalazło zatrudnienie z polecenia znajomych lub dzięki samodzielnie podjętym staraniom. Trzecia największa grupa, to osoby, które skorzystały z usług agencji zatrudnienia — stanowią 14% respondentów. W przypadku uchodźców wojennych ten odsetek jest jeszcze wyższy (16%).

Na szczególną uwagę zasługują także wnioski dotyczące poziomu wykształcenia obywateli Ukrainy w Polsce. Aż 56% respondentów deklaruje wyższe lub niepełne wyższe wykształcenie, co w kontekście analizy potencjału zawodowego ukraińskich obywateli stanowi kluczowy czynnik. Polska ma więc przed sobą ogromną szansę na znalezienie wykwalifikowanych i wyszkolonych specjalistów. W interesie naszej gospodarki jest, aby ta grupa znalazła zatrudnienie odpowiadające nabytym wcześniej kwalifikacjom. Nasze doświadczenie wskazuje, że pierwszym krokiem do tego celu jest umożliwienie uczestnictwa w kursach językowych i zawodowych, a także nostryfikacja uzyskanych wcześniej dyplomów i uprawnień.

Jednym z czynników świadczących o chęci integracji obywateli Ukrainy w ramach polskiego rynku pracy jest to, że jedynie 1/4 z nich rozważyła podjęcie zatrudnienia w innym kraju niż Polska. To ponad dwukrotnie mniej niż przed wybuchem wojny. Fakt ten może sugerować spełnienie indywidualnych oczekiwań obywateli Ukrainy w kontekście zatrudnienia w naszym kraju.

Wyniki i wnioski badań przedstawione w raporcie mają istotne znaczenie dla naszego rynku pracy. Polska jako kraj posiadający wieloletnie doświadczenie w tworzeniu warunków sprzyjających zatrudnieniu migrantów ze Wschodu, poradziła sobie także z aktywizacją zawodową uchodźców wojennych z Ukrainy. Szybkie i skuteczne działania stały się możliwe m.in. dzięki decentralizacji pomocy, a także wdrożeniu rządowych programów wsparcia finansowego organizacji i firm. Digitalizacja usług publicznych okazała się wielkim usprawnieniem i realnym wsparciem działań podjętych zarówno przez podmioty prywatne, jak i państwowe. Z kolei wprowadzona deregulacja umożliwiła pracodawcom zaofiarowanie pracy łącznie kilkuset tysiącom uchodźców.

MARIYA KUZENKO

Dyrektorka operacyjna
Fundacji EWL

Jeszcze dekadę temu większość pracujących w Polsce obywatele Ukrainy stanowiły kobiety, zatrudnione głównie przy prostych pracach, w usługach i rolnictwie oraz przy opiece nad dziećmi i osobami starszymi. Jednakże, w miarę jak polska gospodarka rozwijała się, a ukraińska kurczyła się wskutek aneksji Krymu i częściowej okupacji Donbasu w 2014 roku, proporcja ta zmieniła się na korzyść mężczyzn. Wybuch wojny w lutym 2022 roku spowodował kolejną nagłą zmianę wspomnianej proporcji — już na korzyść kobiet, na którą nie byli przygotowani ani polscy pracodawcy, ani polskie społeczeństwo.

W ciągu ostatniego półtora roku zaobserwowano pięciokrotny wzrost liczby obywateli Ukrainy przebywających w naszym kraju z dziećmi. Przerodziło się to w ogromne wyzwanie dla polskiego systemu edukacji oraz ochrony zdrowia. Niemniej jednak Polska poradziła sobie z tą sytuacją, zapewniając możliwość nauki języka i rozwoju wszystkim zainteresowanym.

Z naszych najnowszych badań wynika, że ponad 2/3 obywateli Ukrainy w Polsce deklaruje, że ich dzieci korzystają z polskiego systemu edukacji, w tym 38% respondentów łączy naukę w polskim systemie kształcenia, jak i ukraińskim, poprzez nauczanie online. Ukraińscy rodzice chętnie zapisują swoje dzieci do polskich szkół, często ze względu na konieczność podejmowania w tym czasie pracy. Dlatego, tak istotne jest zagwarantowanie im jednoczesnej możliwości rozwoju, pracy i opieki nad dziećmi.

Dodajmy, że według oficjalnych danych na koniec 2022 roku w polskim systemie ubezpieczeń społecznych (ZUS) było zarejestrowanych niemal 750 tys. obywateli z Ukrainy, o 19% więcej niż na koniec 2021 roku.

Obecnie 40% obywateli Ukrainy w Polsce rozważa pozostanie w kraju na dłużej, co stanowi spadek o 1/3 w porównaniu do 2021 roku. Wynika to przede wszystkim z faktu, że uchodźcy oczekują szybkiego powrotu do ojczyzny. Warto jednak zadać bardzo istotne pytanie, mianowicie, czy po zakończeniu wojny uchodźcy — głównie kobiety — wrócą do Ukrainy, czy też odwrotnie zaczną zapraszać do Polski członków swoich rodzin, którzy z powodu stanu wojennego nie mogą obecnie opuszczać terytorium Ukrainy.

MARIUSZ KOWALSKI

Profesor, Uniwersytet Warszawski,
Polska Akademia Nauk

Najnowszy raport dotyczący mobilności transgranicznej przedstawia wyniki badań nad społecznością migrantów ukraińskich w Polsce. Jest to zupełnie nowe pod względem jakościowym opracowanie, gdyż uwzględnia zarówno migrację zarobkową, jak i efekt uchodźstwa wojennego. Dodatkowo, badania wykonane zostały rok po rozpoczęciu pełnoskalowych działań wojennych w Ukrainie, więc uzyskany wyniki przedstawiają sytuację w miarę ustabilizowaną, gdy znaczna część uchodźców zdążyła już powrócić do swojej ojczyzny lub przenieść się do innych krajów. Pomimo tej stabilizacji widać znaczącą różnicę z wynikami badań sprzed 2022 roku.

Jedną z zasadniczych zmian była ta, dotycząca proporcji pomiędzy płciami. Wcześniej więcej było mężczyzn (57%),

teraz więcej jest kobiet (69%). Jeszcze większa rewolucja nastąpiła w związku z pojawieniem się dzieci. Wcześniej jedynie 11% ukraińskich obywateli przebywało w Polsce z dziećmi. Teraz dotyczy to ich połowy. Jednocześnie nastąpiło odmłodzenie migrantów, i to nawet bez uwzględnienia obecności dzieci. Co ciekawe, zmiana ta była wynikiem nie tyle napływu uchodźców wojennych, ale odmłodzeniem struktury wieku przedwojennych imigrantów (wzrost udziału przedziału wiekowego 18-25 lat z 16% na 27%). Można domyślać się, że im starsi byli przedwojenni migranci, tym chętniej — pomimo wojny — powracali do Ukrainy. Zmieniły się również proporcje dotyczące regionalnego pochodzenia migrantów. Zwiększył się, co zrozumiałe, z uwagi na główny impet pierwszych ataków Rosjan, udział mieszkańców północnej Ukrainy (m.in. okolice Kijowa, Czernihowa i Sum). Zmalał natomiast udział mieszkańców regionu centralnego (m.in. Dniepr, Połtawa, Winnica), którego aktywne działania wojenne ominęły.

Zmiana sytuacji w Ukrainie zmieniła bardzo wyraźnie profil społeczności ukraińskiej w Polsce. Tworzy to niewątpliwie dla Polski nowe wyzwania, zarówno w kontekście sytuacji na rynku pracy, jak i systemu edukacji. To też nowe doświadczenie dla samych obywateli Ukrainy przebywających w Polsce, których okoliczności postawiły wobec nowych realiów i problemów do rozwiązania.

TENT

PAULINA JAWORSKA

Country Director – Poland,
Tent Partnership for Refugees *

Organizacja Tent Partnership for Refugees powstała w 2016 roku z inicjatywy Hamdiego Ulukaya, dyrektora generalnego i założyciela Chobani – wielomiliardowej firmy spożywczej w USA – w celu zmobilizowania globalnych firm do pomocy uchodźcom w znalezieniu pracy.

Dziś Tent to sieć ponad 300 globalnych korporacji zajmujących się zatrudnianiem, szkoleniem i opieką nad uchodźcami, a Polska jest jednym z kluczowych krajów, na których koncentruje się nasza działalność.

Polska przyjęła więcej ukraińskich uchodźców niż jakkolwiek inny kraj w Europie, z których wiele to kobiety z wyższym wykształceniem lub doświadczeniem

zawodowym. Mimo to, jak pokazują badania, w tym to ostatnie przeprowadzone przez Uniwersytet Warszawski i Platformę Migracyjną EWL, część dalej pozostaje bez pracy.

Ukraińcy napotykają liczne przeszkody, próbując znaleźć pracę – w tym bariery językowe, brak sieci społecznych lub zawodowych, ograniczone zrozumienie lokalnego rynku pracy i obciążenia związane z opieką nad dziećmi. Firmy mają do odegrania kluczową rolę, aby pomóc uchodźcom pokonać te bariery. Tent wspiera i doradza dużym firmom w Polsce i całej Europie na każdym etapie ich działań związanych z zatrudnianiem i integracją uchodźców.

Starając się zmobilizować biznes, aby robił jeszcze więcej na rzecz uchodźców, Tent ogłosił niedawno zorganizowanie szczytu skupiającego wiodące firmy w celu przyspieszenia integracji ekonomicznej ukraińskich uchodźczyń i innych uchodźców w Europie. W dniu 19 czerwca 2023 roku w Paryżu, w przededniu Światowego Dnia Uchodźcy, odbędzie się Europejski Szczyt Biznesowy, w którym udział wezmą największe firmy zobowiązujące się do zatrudnienia i przeszkolenia dziesiątek tysięcy uchodźców. Pragniemy zaprosić kolejne polskie przedsiębiorstwa do przyłączenia się do naszej inicjatywy, na której wszystkie strony mogą tylko zyskać.

* EWL jest członkiem Tent od 2023 roku

PLATFORMA MIGRACYJNA EWL

Jedna z najszybciej rozwijających się firm z branży zatrudnienia w UE, która skutecznie łączy kandydatów z pięciu kontynentów (Europa, Azja, Afryka, Ameryka Północna i Ameryka Południowa) z europejskimi pracodawcami. Firma sukcesywnie zwiększa liczbę krajów, z których pochodzą kandydaci do pracy, oraz wdraża rozwiązania technologiczne, które mają na celu dalszą digitalizację procesów rekrutacji, zatrudnienia, legalizacji i zakwaterowania pracowników.

Od momentu powstania w 2007 roku, firma pomogła ponad 150 tys. osób z 28 państw znaleźć zatrudnienie u ponad 1,6 tys. pracodawców w krajach Unii Europejskiej.

Jako globalna platforma migracyjna EWL wykorzystuje w swoich działaniach dedykowaną technologię AI, która szybko i skutecznie dopasowuje kandydatów do

potrzeb pracodawców, biorąc pod uwagę umiejętności i doświadczenie potencjalnych pracowników.

Rozwój Platformy Migracyjnej od 2021 roku wspiera Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Cyklicznie od 2018 roku EWL przeprowadza badania socjologiczne wśród cudzoziemców, którzy podjęli zatrudnienie w naszym kraju.

EWL kieruje się takimi wartościami, jak otwartość, współpraca i odpowiedzialność, bycie fair, kwestionowanie status quo i orientacja na klienta. Misją firmy jest strukturyzowanie zagadnień związanych z globalną mobilnością poprzez wyeliminowanie barier, stojących przed milionami kandydatów na całym świecie, łączenie poszukujących pracy z najlepszymi pracodawcami oraz zapewnianie transparentnego procesu zatrudnienia.

FUNDACJA NA RZECZ WSPIERANIA MIGRANTÓW NA RYNKU PRACY „EWL”

Założona w 2015 roku Fundacja Na Rzecz Wspierania Migrantów Na Rynku Pracy „EWL” ma na celu inicjowanie i wspieranie działań związanych z obecnością obcokrajowców na polskim rynku pracy.

Naszą ideą jest wzrost świadomości praw i obowiązków oraz korzyści płynących z legalnego zatrudnienia wśród cudzoziemców, a także ograniczenie liczby nadużyć ze strony nieuczciwych pracodawców. Jednym z głównych założeń Fundacji jest doskonalenie współpracy wielostronnej pomiędzy

pracodawcami, instytucjami rządowymi, organizacjami pozarządowymi, a także samymi migrantami.

Po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji na Ukrainę fundacja we współpracy z klientami EWL i wolontariuszami zainicjowała szereg działań pomocowych, m.in. akcją „Plecak na Ukrainę” (120 transportów pomocy humanitarnej) czy Punkt Matki z Dzieckiem na Dworcu Zachodnim w Warszawie, w którym schronienie, odpoczynek i pierwszą pomoc, znalazło dotychczas ponad 75 tys. uchodźców.

STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Studium Europy Wschodniej jest unikalną w skali kraju jednostką akademicką kontynuującą tradycje przedwojennych ośrodków sowietologicznych — Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej w Wilnie (1930-1939) oraz Instytutu Wschodniego w Warszawie (1926-1939). W ofercie dydaktycznej SEW znajdują się elitarne Studia Wschodnie (I i II stopnia oraz podyplomowe), a także szkoły przeznaczone dla zagranicznych studentów. Wśród wykładowców znajdują się wybitni specjaliści, badacze i byli dyplomaci z Polski oraz wykładowcy gościnni z Europy i USA.

Studium co roku organizuje międzynarodowe konferencje naukowe oraz szereg wydarzeń budujących pozytywne relacje Polski z krajami byłego ZSRR.

Jest również wydawcą licznych książek i czasopism poświęconych tematyce wschodniej.

W latach 2004-2013 Studium Europy Wschodniej, pod merytorycznym nadzorem Mariusza Kowalskiego i ogólnym kierownictwem Jana Malickiego, przeprowadziło serię badań społecznych w Ukrainie. Pierwsze z nich odbyły się w grudniu 2004 roku. Przeprowadzono łącznie około 2000 wywiadów ankietowych dotyczących m.in. sympatii politycznych i preferowanych kierunków współpracy międzynarodowej ze szczególnym uwzględnieniem miejsca pochodzenia, narodowości i języka codziennej komunikacji respondentów.

RAPORTY PLATFORMY MIGRACYJNEJ EWL I STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ UW (2018-2023)

**Raport Mobilności Transgranicznej „Obywatele Ukrainy na polskim rynku pracy. Nowe wyzwania i perspektywy”. Badanie EWL i Studium Europy Wschodniej UW
© 2023 EWL S.A. Wszystkie prawa zastrzeżone**

Cytowanie danych za: Raport Mobilności Transgranicznej EWL „Obywatele Ukrainy na polskim rynku pracy. Nowe wyzwania i perspektywy”

ISBN 978-83-961929-8-1

AUTORZY:

Anatolij Zymnin, dr hab. Mariusz Kowalski (socjogeograf, nadzór merytoryczny), Szymon Bryzek, Sylwia Kowcuń, Eliza Dąbrowska, Margaryta Sytnik, Filip Stelmach

KONTAKT:

Anatolij Zymnin
Rzecznik Prasowy
+48 535 888 815
anatol.zymnin@ewl.com.pl

KONTAKT:

Michał Wierzchowski
Dyrektor Sprzedaży
+48 500 280 903
michal.wierzchowski@ewl.com.pl